

Suplimentul DE CULTURĂ

1.50 lei

LECTURI ÎNTRERUPTE:

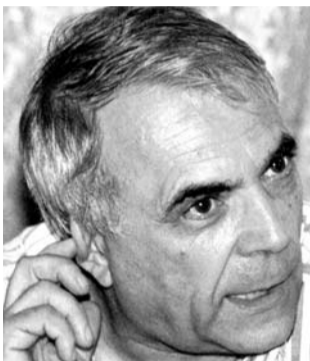
„Despre sex, politică și uitare“ de Doris Mironescu, pag. 7

ROCKIN' BY MYSELF:

„Prima rockeriță“ de Dumitru Ungureanu, pag. 14

Citiți-ne online la www.supliment.polirom.ro

Nr. 96 • 30 septembrie – 6 octombrie 2006 • SĂPTĂMÎNAL REALIZAT DE EDITURA POLIROM, „ZIARUL DE IAȘI“ și „GAZETA DE SUD“ • APARE SÎMBĂTA • E-MAIL: supliment@polirom.ro

„Breasla literară a dat cei mai mulți disidenți“

Nicolae Manolescu despre Festivalul de la Neptun, dosariadă și finanțarea culturii scrise

PAGINA
3

Dosariada prin ochii celor care nu au prins dosarele

PAGINILE
10-11

Texte de Cosmin Ciotloș, Claudiu Komartin, Dan Lungu și Răzvan Țupa

MUSIC IS THE KEY: Noul Woodstock este Love Parade

Apocalipsa din capitala clandestină a Europei

Citiți eseul lui Marius Babias „Apocalipsa culturii tinerilor“ din PAGINA
12

Salată de toamnă cu filmele sezonului

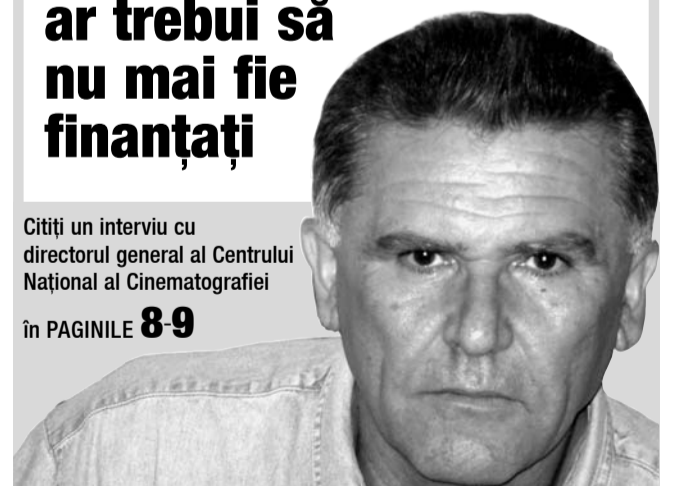
Un text de Iulia Blaga în PAGINA **14**

Decebal Mitulescu, la final de mandat:

Regizorii care au ratat ar trebui să nu mai fie finanțați

Citiți un interviu cu directorul general al Centrului Național al Cinematografiei

în PAGINILE **8-9**

S-a citit. Acum se aude!

Detalii în PAGINA **11**

Lucian Dan TEODOROVICI

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Tortul european

Confirmarea oficială a aderării României la UE la 1 ianuarie 2007 nu are miza spectaculoasă pe care încearcă să-o inducă mass-media și, mai cu seamă, politicienii. Iar asta nu pentru că decizia n-ar avea o valoare uriașă pentru destinul țării, ci pentru că hotărârea nu avea cum să fie alta, o cunoșteam cu toții de mult și, în consecință, am așteptat-o fără nici un fel de emoții. Așa-zisele precauții pe care ni le luam, la nivel politic, erau, de fapt, un fel de politețe, nicidecum nu-mi închipui că a existat vreun personaj politic care să fi avut îngrijorări reale. Sigur, ne mai temeam oarecum de anumite clauze de salvagardare, dar și în sensul asta semnalul era clar de ceva vreme și s-a confirmat acum.

Prin urmare, anunțul aderării s-a transformat rapid într-un vehicul politicianist grozav, cum nimeni, de altfel, nu se îndoaia că se va întâmpla. În timp ce politicienii puterii s-au umflat în pene, mînd o decență, dar în fapt făcînd tot posibilul să-și asume toate meritele, P.S.D.-ul a trecut la atac, amintînd că „au fost foarte inspirați” demarînd negocierile cu U.E., de parcă inspirația a venit la o pocnitură din deget și un vis de noapte european al președintelui Iliescu, iar P.R.M.-ul, în amarul stil populist-retrograd, a început campania apocaliptică vorbind despre creșteri devastatoare ale prețurilor și alte nenorociri care se vor întîmpla europenește. Dintr-un colț de ecran, și președintele P.C., Dan Voiculescu, a emis un comunicat din care nu reieșea neapărat că partidul său ar fi fost decisiv în privința aderării, dar, oricum, măcar a fost cel mai responsabil. Cu alte cuvinte, tortul a fost pus pe masă, iar spre lumînări au început să sufle, ca apucații, diverși oameni, încercînd să convingă, fiecare în parte, că el e sărbătoritul.

Și acestea erau de așteptat, pînă la urmă. Deci nici măcar aici nu era o miză cu adevărat importantă. Lucrurile se schimbă însă dacă ne îndreptăm atenția spre Alianța D.A. Pentru că, dincolo de toți cei care se reped să sufle în lumînări, tortul european va rămîne pe masa lor. Ei sînt cei care trebuie să-l împartă. În mod normal, Alianța de la nivelul lui 2004 ar fi făcut ca orice tineri căsătorii: în aplauzele generale și în focuri de artificii, ar fi apucat împreună mînerul cuțitului și ar fi mușcat împreună din aceeași felie. Lucrurile s-au schimbat însă. Iar anunțul aderării pune Alianța într-o situație mai dificilă decît oricînd de la înființarea ei.

Dacă pînă în momentul de față liderii P.N.L. și P.D. s-au obișnuit să-și dea la picioare, cumva pe tăcute, de multe ori înfrîndu-și icnetele de durere, de-acum lucrurile devin mult mai clare: conform premierului, care pare în continuare foarte sigur pe sine și e convins că nu vor exista costuri vizibile ale aderării, alegerile anticipate sînt „o joacă neinteresantă”, pe care nu are motive, în momentul de față, să o ia în seamă. În viziunea președintelui țării și, firește, a partidului-extensie prezidențială, anticipațiile sînt însă obligatorii. P.N.L.-ul vrea să profite din plin acum de imaginea pe care i-o oferă administrarea unei țări europene, după ce, vreme de doi ani, tocmai asocierea exclusivă a liberarilor cu guvernarea i-a costat foarte mult. P.D.-ul simte nevoia acută a unui premier propriu, deoarece știe că, odată aderați, președintele Băsescu nu va mai avea cum să se comporte la fel ca pînă acum, trecînd de multe ori peste limitele Constituției – și va fi deci o locomotivă insuficientă.

Ne putem aștepta deci, cu toată îndreptățirea, ca loviturile între P.D. și P.N.L. să urce mai sus de genunchi. Iar dacă tot am mers cu metafora pe ideea tortului european, putem forța puțin lucrurile și să ne imaginăm că lupta cu frișcă din *Stan și Bran* se va transfera la petrecerea democrato-liberală. Necazul e că, spre deosebire de luptele cu frișcă din cinematografe, în cazul de față doar inconștienții ar putea rîde.

GORZO

INDIAN LAVA & RITZ MOOD GURU Present SALVE FIAT ROMULI NEPOS

Gorzo > new paintings

Liviana Dan > Curator

VERNISAJ > 5 octombrie 2006 orele 19⁰⁰

MUZEUL NAȚIONAL DE ARTA CONTEMPORANĂ

> acces din Calea 13 septembrie intrarea B3 > BUCUREȘTI

organised by:

partners:

sponsored by:

media partners:

Bursierii străini ai ICR și cărțile vechii conduceri – din nou în atenția presei

Două texte publicate săptămîna trecută în zile diferite de „Cotidianul” au avut în centru activitatea Institutului Cultural Român. E drept, activitatea din timpul mandatului deținut de Augustin Buzura. „Un fenomen bizar, care ține de 13 ani: bursieri arabi, studenți-fantomă”, a titrat publicația citată. 50 de studenți străini sînt bursieri ai Institutului Cultural. Ei sînt de negăsit la facultățile pe care pretind că le frecventează. „Cotidianul” constata că aceasta ar fi mai mult o formă de a le acorda tinerilor o viză de ședere în România, mai ales că nici nu prea dau pe la școală. Al doilea articol, publicat pe 20 septembrie, avea ca subiect Editura Institutului Cultural Român, care, în timpul aceluiași mandat Buzura, „a publicat pe bandă rulantă cărțile celor din conducere”.

Mircea Mihăieș, actualul vicepreședinte al Institutului Cultural Român, a declarat în cadrul emisiunii „Suplimentul de cultură”, difuzată la Radio Iași vineri, 22 septembrie, că „acestea nu sînt lucruri pe care să le fi ascuns”. „Încă de la una dintre primele conferințe susținute la ICR am vorbit despre acea listă de aproape 90 de studenți care, în opinia noastră, nu aveau nici o legătură logică, dovedibilă cu Institutul Cultural Român. N-am reușit să aflăm de la funcționarii noștri nici cu ce ocupau ei realmente, cum au fost selectați, care au fost procedurile prin care au devenit bursieri ai statului român, pînă la urmă. În orice caz, sînt lucruri pline de interes și de spectaculozitate și ele tîin de o practică a amestecării foarte savante a lucrurilor utile cu cele inutile, a celor vizibile cu cele invizibile.” Fostul președinte al ICR, Augustin Buzura, se apără de aceste acuzații în ultimul număr al revistei „Cultura” (nr. 41), unde semnează textul „Cum ră-

sar arabii din cortul lui Mihăieș”: „Există cîteva ligi și asociații ale studenților străini, absolvenți ai unor facultăți de la noi, care au deschis biblioteci românești și fac periodic manifestări culturale dedicate României. În Egipt, Maroc, Iordania, Vietnam etc. Pe aceștia (...) i-am aprovizionat cu cărți, reviste, filme, casete muzicale, cum se poate vedea din acte, dacă vor mai fi existînd”, scrie Buzura, adăugînd: „Mai erau și bursieri americani și occidentali, basarabeni și greci, coreeni, chinezi și albanezi, dar Mihăieș n-a văzut decît arabii, de parcă aceștia ar fi mai jos cu o treaptă pe scara lui de valori”.

care se află într-o poziție de decizie într-o instituție publică să beneficieze la modul belferesc de banii noștri în cele din urmă pentru a-și publica fără nici un fel de opreliște, fără nici un fel de certitudine a valorii propriilor creații. Dacă acele cărți erau foarte valoroase – și aici nu vreau să spun că nu erau! – s-ar fi bătut editurile așa-zis comerciale pentru ele. E un lucru pe care oricum l-am privi, e urît, e un lucru care ține de un dispreț față de ceilalți, față de reguli, bunul-simț, ține loc de buna funcționare a unei instituții. Nu poți să-ți păstrezi autoritatea neștirbită față de colegi, față de cei din subordinea ta atunci cînd acționezi abuziv. Ceea ce publicăm noi în acest moment la Editura ICR ține de niște programe de priorități naționale – cum este acesta legat de francofonie și în cadrul căruia am editat mai multe titluri –, ține de deschiderea noastră spre culturile celelalte. Și din ce în ce mai mult ne vom îndrepta spre publicarea unei literaturi de informație, lucru care să spună ceva unui cititor străin despre cultura română.”

În replică, Augustin Buzura afirmă în revista pe care o conduce: „Editura cu pricina a tipărit sute de titluri, de colecții importante dedicate culturii și civilizației românești. Pentru cele 15 cărți ale membrilor conducerii, publicate pe parcursul a 12 ani, nu merita înființată editura, deoarece toți, fără excepție, sînt personalități importante, nume de referință în cultura română. Ca atare, puteau publica oriunde în țară, ba chiar și în afara ei. Cărțile acestora aduceau relații și prestigiu instituției”.

„Dacă acele cărți erau valoroase, s-ar fi bătut editurile pentru ele”

Tot la „Suplimentul de cultură”, Mircea Mihăieș a vorbit despre practica publicării la Editura ICR a cărților foștilor șefi. „Abia această practică mi se pare cu totul inadmisibilă, ca niște oameni

ȘTIRILE SĂPTĂMÎNII

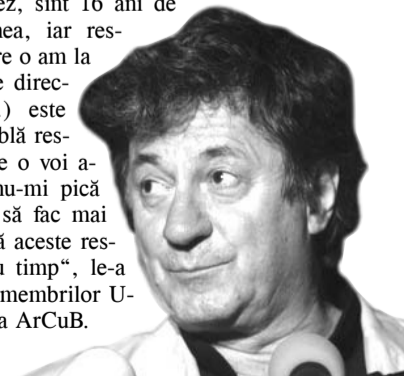
Proiectele cinematografice, finanțate dublu față de 2005

Centrul Național al Cinematografiei (CNC) va lansa concursul de proiecte la începutul lunii octombrie, bugetul total alocat fiind de 20 milioane lei. „Mai așteptăm un acord din partea Ministerului (Culturii, n.r.). Estimăm că săptămîna viitoare vom lansa concursul. Realizatorii de film vor avea la dispoziție 30 de zile pentru a-și depune proiectele. Asta înseamnă că, dacă vom da anunțul în 2-3 octombrie, ei vor trebui să-și depună dosarele pînă la începutul lunii noiembrie”, a declarat Decebal Mitulescu. Potrivit acestuia, suma totală pusă la bătaie de CNC este de două ori mai mare decît cea de anul trecut. Minimum 15% din fonduri vor fi alocate lungmetrajelor de ficțiune de debut, minimum 5% – scurtmetrajelor de ficțiune și 15% – filmelor documentare și de animație. Spre deosebire de anii trecuți, filmele documentare și de animație vor constitui o secțiune distinctă la concursul CNC. Cealaltă secțiune va fi dedicată filmelor de ficțiune (lung sau scurtmetraj). O altă noutate este că CNC va putea da credite de dezvoltare de proiect, pe lîngă credite directe pentru producție. Creditele pentru dezvoltare de proiect se acordă pentru documentare, prospecții necesare scrierii scenariului etc. Totodată, conform noului regulament de organizare a concursului, regizorii și producătorii care au avut succes la festivaluri de categorie A, precum cel de la Cannes, pot primi fonduri nerambursabile pentru realizarea unui proiect nou dacă acesta a cîștigat, în prealabil, concursul CNC.

Ion Caramitru, reales președinte al UNITER

Ion Caramitru a fost ales, luni, 25 septembrie, președinte al Uniunii Teatrale din România (UNITER) pentru următorii patru ani, de către Adunarea Generală a organizației pe care o conduce de la fondarea sa, în 1990. Cei circa 230 de membri UNITER prezenți la Adunarea Generală l-au votat în unanimitate. Totodată, Adunarea a desemnat-o vicepreședinte al UNITER pe Aura Corbeanu, actualul director executiv al Uniunii.

Alegerile conducerii UNITER se desfășoară din patru în patru ani, prin votul Adunării Generale a organizației. „Îmi depun armele astăzi, după patru ani importanți pentru viitorul UNITER, cu bune și rele, dar cele rele fiind în mare măsură independente de noi (...) Vă mărturisesc sincer că n-am mai vrut să candidez, sînt 16 ani de cînd conduc Uniunea, iar responsabilitatea pe care o am la Teatrul Național (de director general – n.r.) este enormă. Această dublă responsabilitate pe care o voi avea în continuare nu-mi pică prea bine. Aș dori să fac mai multe pe scenă, însă aceste responsabilități îmi iau timp”, le-a spus Ion Caramitru membrilor Uniunii adunați în sala ArCuB.

Nicolae Manolescu, președintele Uniunii Scriitorilor din România: „Ideal ar fi să nu fim confundați, să avem identitate“

Pe 18 septembrie s-a încheiat la Neptun Festivalul Internațional „Zile și Nopti de Literatură”. Organizatoare, ca în fiecare an, Uniunea Scriitorilor din România. Potrivit președintelui instituției, de această dată s-au discutat și lucruri concrete. Și asta în ciuda firii poetice a românului. Am vorbit la „Suplimentul de cultură” (vinerea, de la 19.10 pe Radio Iași) despre succesele și insuccesele acestei ediții cu Nicolae Manolescu, președintele Uniunii, dar și despre apropiata plecare în diplomație a acestuia și poziția USR privind relația scriitorilor cu fosta Securitate și finanțarea culturii scrise prin Administrația Fondului Cultural Național.

Ați declarat presei că unul dintre motivele pentru care acest festival există este acela de a crea o imagine corectă a literaturii noastre în afara granițelor. „Nu mă deranjează că sîntem confundați, ci că nu sîntem confundați cu cine trebuie”, mai spuneți. Cu cine ar trebui să fie confundați scriitorii români?

Dacă tot e să fie confundați, ar fi bine să fie confundați cu niște mari scriitori din literaturi scrise în limbi de mare circulație. Din păcate, sîntem confundați cu niște scriitori care publică în limbi ce nu circulă deloc, cum e și cazul românei. Sigur că era pe jumătate glumă ceea ce spuneam eu, căci ideal ar fi să nu fim confundați cu nimeni, s-avem identitate! Din păcate, va mai trece ceva vreme pînă atunci.

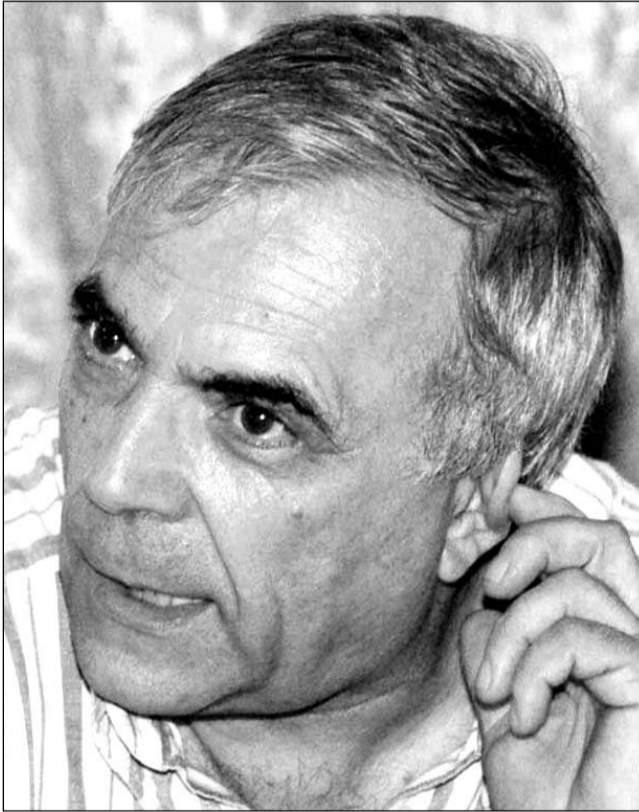
Care ar fi, trăgînd linie, principala reușită a ediției de anul acesta?

Ar fi mai multe... În primul rînd, aș spune că ea a avut o organizare și o disciplină mai mare decît în anii trecuți. Spun disciplină pentru că, în trei zile, dacă nu vin oamenii la timp, dacă stau pe la mese, dacă fac turism, se-alege praful! Or, anul acesta străinii au fost prezenți absolut peste tot, n-au întîrziat un minut și chiar o bună parte dintre români. Căci aceștia, mai poeți, au mai lungit-o pe la cîte o masă, o plimbare... Dar, în general, a mers șnur totul. În al doilea rînd, discuțiile n-au fost doar pur teo-

Urmează să plecați în cîrînd în diplomație – ca ambasador al României la UNESCO. Ce se va întîmpla cu Uniunea în lipsa dumneavoastră?

Nu se întîmplă nimic, voi fi aici pentru circa o săptămînă sau zece zile la două luni. Voi face aceste drumuri pe banii mei și îmi voi duce mandatul pînă la capăt. De altfel, am o echipă care e rodată și funcționează.

retice, de principiu, cum s-a întîmplat în alți ani. Dat fiind că ne-am ocupat de probleme foarte concrete, am încercat să găsim și soluții concrete – problema fiind cea a traducerii în limbi străine. Am avut o serie de propuneri foarte interesante venite atît de la români, cît și de la străini – cum ar fi de la Jean Mattern, directorul pentru literatură străină de la Gallimard. Și asta m-a bucurat foarte mult. Ar mai rămîne de văzut și ce vom pune în practică din toate aceste soluții pe care le-am identificat. Nu în ultimul rînd, aș spune că legarea festivității de două tîrguri de carte, de prezența unor volume traduse... Noi am invitat anul acesta și autori străini care aveau traduse cărți în românește în ultima vreme. Toate astea au dat întîlnirii o anumită coerență și acuratețe pe care nu cred că le-a avut în anii trecuți.

„Breasla literară a dat cel mai mare număr de disidenți“

În opinia dumneavoastră, trecem în acest moment printr-o perioadă a răfuielilor sau e doar o căutare justificată a adevărului despre trecutul breslei pe care o reprezentați?

Aș spune că solicitarea noastră, referindu-se exclusiv la scriitorii cu funcție de conducere – în instituție sau în alte instituții –, este cu un ton mai jos decît solicitarea ministrului Culturii de a verifica dosarele tuturor membrilor uniunilor de creație, ba chiar de a-i trage la răspundere pe scriitorii care au făcut cultul personalității lui Ceaușescu. Noi am încercat să fim raționali. În primul rînd, cei care au făcut cultul personalității se cunosc, se știu. În istoria literaturii vor plăti într-un fel sau altul, nu este o problemă administrativă. Apoi, mie mi se pare că breasla literară are nevoie și de o recunoaștere a meritelor ei, nu neapărat să fie întuită la stîlpul infamiei, cum face un jurnalist de la un cotidian central care consideră că toți scriitorii au fost bețivi și i-au închinat ode lui Ceaușescu. Este un neadevăr. Breasla literară a dat cel mai mare număr de disidenți în regimul trecut. În al doilea rînd, Consiliul Uniunii Scriitorilor a fost, vreme de aproape 30 de ani, un forum de dezbateră politică și socială fără termen de comparație. Or, de ce să nu recunoaștem și asta, că scriitorii au avut partea lor de demnitate într-o societate bazată pe represiune. De ce să arătăm cu degetul doar spre cei care au turnat la Securitate sau au făcut alte ticăloșii? Hai să vedem și ce s-a făcut bun.

mare și nu-i aloci decît 30 de milioane! Nu-i corect!

Au fost multe proteste. Poate că, pe de altă parte, AFCN are dreptate, sînt multe reviste depășite și nu mai merită să primească bani doar pentru că au fost fondate la 1800...

Noi datorăm respect și unor reviste care, prin numele lor, sînt adevărate instituții. Și care, poate, în acest moment, o duc mai greu sau nu sînt foarte norocoase. Dar nu poți desființa niște reviste precum „Contemporanul” sau „Viața românească” numai pentru că în ultima perioadă nu au reușit să fie la înălțime. Nu s-a întîmplat niciodată asta. Eu am făcut acum propunerea și s-a acceptat la USR să dăm de la Uniune bani acestor publicații. Nu vreau să dispară niște publicații în timpul mandatului meu numai pentru că AFCN-ul crede că știe cum stau lucrurile.

mente istorice? Literatura are și ea cîștigătorii ei în economia de piață, sînt scriitorii de succes, care prind un filon solid de afirmare. Dar nu sînt număidecît scriitorii buni aceștia. Să ne gîndim, de pildă, că Van Gogh n-a vîndut un tablou în viața lui, să ne gîndim la muzicieni care n-au cîștigat un leu din compozițiile lor sau la scriitorii mari care, de asemenea, n-au trăit niciodată din scrisul lor.

Dar nu e și un fel de subvenție cea pe care o face AFCN?

Este, dar e insuficientă. Și, în plus, o privire simplă arată că notele acordate de AFCN pe criteriile proprii sînt total neconcordanțe cu sumele alocate. Dai unei publicații notă

Nicolae Manolescu: „Nu poți desființa reviste numai pentru că în ultima perioadă nu au reușit să fie la înălțime“

În privința fondurilor alocate pe proiecte de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN), afirmați că acestea sînt insuficiente și distribuite pe criterii neclare. Prin urmare, care sînt argumentele ce v-au determinat să lanșați acel comunicat de presă?

Sumele alocate în anul acesta au fost mai mici decît anul trecut. Ministrul Culturii susține contrariul, dar el nu știe cîți bani au fost, habar n-are. Este evident mai mică suma, asta în condițiile în care domnul Iorgulescu ne spunea că ministerul are bani de nu știe ce să facă cu ei. Are alte priorități dumealui, este treaba lui. Eu cred că trebuie subvenționată cultura și nu numai acum, că sîntem în tranziție. Tot timpul. Ce-ar fi dacă statul s-ar retrage din patrimoniu, de exemplu? Dacă n-ar mai vrea să refacă monu-

Radu Pavel GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Mici români

În 2006, la sfîrșitul lunii mai, Televiziunea Română a lansat campania „Mari români”, care – urmînd un model lansat de BBC și preluat și de alte țări – urma să desemneze prin vot popular cele mai importante personalități ale istoriei României. Ideea mi s-a părut foarte bună, iar rezultatele relevante. Dar nu ele ne interesează aici.

În contrapartidă, de dragul jocului, aș sugera lansarea unei campanii intitulate „Mici români”. Formula nu-mi aparține, ci am preluat-o dintr-un articol al lui Marian Popescu, apărut în numărul 78/ 2006 al revistei „Observator cultural”, „Micii români sau Mașina de cusut, umbrela și masa de disecție”. Sensul ei însă l-aș modifica nițel în vederea ipoteticei campanii propuse.

Cînd vorbesc despre „micii români”, ba chiar de „românii foarte mici”, nu mă gîndesc la oamenii de rînd, care, fiecare după puteri, își fac treaba fără a ieși neapărat în evidență. Nu. Mă gîndesc la acei români al căror prestigiu acumulat este disproporționat de mare în raport cu statura lor umană reală. Știu că și aici intră în calcul imense doze de subiectivitate, dar numai cine nu încearcă nu greșește. Altfel de unde ar fi răsărit în campania „Mari români” personaje ca Nicolae Ceaușescu sau Ion Antonescu în primele 10-15 locuri?

Indiferent de șansele apariției unei asemenea campanii, avansează aici, pentru orice eventualitate, zece propuneri – nu ierarhic, ci aleatoriu. Înșirarea aproape exclusivă a unor nume din spațiul politic ar putea părea un simplu efect jurnalisticeftin sau chiar o formă de monomanie, dar zău că nu-i chiar așa. În spațiul politic – mai ales în cel al ultimelor cîteva decenii – impostura își face mult mai repede loc decît în alte domenii, unde, de bine, de rău, se cer unele competențe mai concrete decît „arta” leadership-ului, practică într-o țară mai tot timpul prost condusă, cum este România.

1) Prima propunere se impune de la sine: Nicolae Ceaușescu. Nu cred că există în istoria României moderne vreun personaj a cărui statură morală, intelectuală și politică să contrasteze atît de radical cu puterea pe care a deținut-o și cu importanța sa în istorie. Din punct de vedere politic, în timpul celor 24 de ani în care a condus țara a fost stăpînul absolut (și recunoscut!) al cetățenilor români, iar capriciile lui deveneau lege. Apoi Ceaușescu nu va putea fi șters niciodată din istoria României, ocupînd chiar locul 11 în topul realizat în cadrul campaniei „Mari români”. Mai mult, fostul dictator e azi una dintre puținele figuri autohtone faimoase în străinătate. Asta e șansa oricărui dictator dezechilibrat.

Pe de altă parte, deși nu-i contest o anume șiretenie primitivă, formația lui intelectuală era cel puțin modestă, iar calitățile sale de lider n-au fost dovedite de nimic. Bănuiesc chiar că dacă s-ar fi dorit, ar fi putut fi răsturnat orînd de la putere și orice altă figură obscură l-ar fi putut înlocui foarte bine. Asta e unul din marile păcate ale regimurilor comuniste – ignoră competențele reale și permit ascensiunea mediocrităților.

2) Al doilea nume de pe lista mea de „mici români” este – cu tot regretul – fostul președinte al României postdecembriste, Emil Constantinescu. Comparativ cu speranțele cu care a fost investit, statura creată în cadrul campaniei electorale și autoritatea pe care a avut-o, prestația sa din cei patru ani de mandat prezidențial a fost una jalnică. Și de-ar fi fost numai asta! În campania pe care o propun, acei patru ani n-ar fi fost suficienți pentru plasarea lui printre „micii români”. L-am introdus pe lista scurtă din pricina încăpățînării cu care se străduiește să rămînă în mediul politic, deși e evident că nu are nici har, nici susținere și nici măcar habar de ce ar vrea să facă. A refuzat o retragere onestă și bine-venită la Universitate și încearcă să atragă atenția asupra lui cu dezbateri ridicole și discursuri mediocre. Puterea pierdută l-a orbit, ca pe orice om căruia i se pune pe cap o căciulă prea mare.

(Următoarele opt propuneri rămîn pentru săptămîna viitoare. Pînă atunci, cine știe, poate lansează cineva și competiția...)

ROMÂNIA LA RAPORT

cu Andreea PORA

Un dialog în FM
în care
întrebările nu rămîn
fără răspuns

ORA 17:00
de Luni pînă Vineri

mesaje la: romanialaraport@infomix.ro

Adriana BABEȚI

SECRETUL ADRIANEI

Found in Translation

Am promis să spicuiesc câte ceva din jurnalul pe care l-am ținut vreme de o săptămână la sfârșitul verii, în vacanță la Arles. Pentru că fiecare zi se lătea pe 10-15 pagini, am ales să descriu doar șapte ore, așa, ca-ntr-un fel de proză. Dacă aș fi Sophia Coppola, aș scoate din povestea asta scenariul pentru un mare film. Sau – zadarnic vis! – un roman. Dar despre ce-ar fi vorba? Despre o călătorie cu mașina pe care o fac cinci oameni într-o zi de marți, să zicem 29 august 2006, de pe la ora 10 pînă după-amiaza, prin ținutul Lubéron din Provence. Întii, cine sînt personajele? Cinci traducători din literatura franceză: un iranian, o taiwaneză, un evreu polonez și două românce. Se cunosc de undeva? Cîtuși de puțin (în afara doamnelor din România). S-au văzut în trecut cîteva ore prin biblioteca, bucătăria, sufrageria, clubul CITL (Colegiul Internațional al Traducătorilor Literari) de la *Espace Van Gogh* din Arles*. La întrebarea ce fac ei concret, răspunsul potrivit e că în cele șapte ore ei nu fac nimic deosebit: se plimbă pur și simplu cu mașina polonezului printr-un ținut de basm, vorbesc și tac. Atît?

În fapt, se mai opresc în cîte-un orașel sau sat, vizitează ce e de vizitat, mîncîcă, beau, urcă pe-un munte, se odihnesc pe o stîncă. Mai exact: trec pe lîngă Fontvieille-ul lui Alphonse Daudet, trec pe lîngă St. Rémy de Provence al lui Nostradamus, străbat ținutul templelor și bauxitei și se opresc pe-o costișă. Româncele organizează în cinci minute un picnic pe o pajiște năpădită de flori. Scot din sacoșe o față de masă-n carouri, farfurii, cănițe, șervețele portocalii, un maldăr de serviciuri cu telemea de Sibiu, cu busuioc, măslină și roșii, un paner cu fructe, un termos de cafea. Se gîndesc să le propună un joc. Să descrie fiecare în limba lui ce se vede pe fața de masă. Aerul se umple de consoane și vocale, ca o muzică zglobie. Descriu tot așa și ce se vede de jur împrejur. Rîd. Apoi ar vrea să vorbească și despre ce nu se vede. Ce nu se vede? Cine sînt ei de fapt. Stau pe iarbă, în jurul dejunului improvizat, și încep pe rînd, în franceză, să povestească despre ce fac la Teheran, Taipei, Bydgoszcz, București, Timișoara, despre familii, despre copii, despre ce se întîmplă în țările lor, despre ce planuri au. Așa află că exact în seara asta, cînd o să ajungă înapoi, la Arles, polonezul ar trebui să primească un telefon prin care i s-ar putea schimba viața cu 180 de grade. Că taiwaneza ar vrea să-și găsească un soț în Europa. Că iranianul stă cu familia la Blois și face naveta la Teheran. Că româncele sînt împăcate și mulțumite cu viața lor, oricît de greu e în țară. Că îi unește franceza, dar și amănuntul ciudat că toți au tradus măcar o dată în viața lor un fragment din Proust. Iar iranianul, timp de peste 20 de ani, chiar toată opera lui.

Se opresc întii la Cavailon, orașul cu cei mai buni pepeni din lume. Doamnele cu picnicul cumpără cinci cantalupi mici pe care scriu cu o cariocă neagră numele fiecăruia și le desenează ochi, gură și ochelari. Apoi își trag răsufierea la Coustellet, la Muzeul Lavandei. Ușor fisticit, specialistul în Gombrowicz și Deleuze ia cinci săculeți cu lavandă pentru toți. Ajung la Gordes, unde poliglota din Taipei le face cadou cîte o figurină din lut roșcat. Se opresc la Apt, un oraș de vis. Pentru că numele lui Hugo Pratt sună bine în cele 10 urechi, hotărîsc să mînce la restaurantul *Corto Maltese*. Doboriți de moleșală trag apoi la un mic han pe drumul dintre Bonnieux și Lacoste. Acolo, traducătorul lui Flaubert și Céline în persană comandă cinci espresso-uri și o tartă mare cu fructe. Stau sub măslini și leandri înfloriți, ascultă cum bate ușor mistralul și cum zîriie greierii uriași, privesc cum sus, pe munte, zidit în stîncă, satul Lacoste strălucește în lumina după-amiezii și cum castelul Marchizului se profilează în depărtare. Apoi încep urcușul. De sus li se deschide o priveliște care le taie pur și simplu respirația. Stau unii lîngă alții și tac multă vreme sub un cer ce presară asupra lor o pulbere roz-aurie și-o liniște de la-nceputul lumii. Coboară încet, fără să mai spună nimic, pentru că au înțeles, într-o limbă fără cuvinte, ce-au căutat toți acolo și că nu mai e nimic de tradus. Se urcă în mașină și pleacă amuțiți spre Arles. În mașină se aude doar *Siesta* lui Miles Davis. Și pe urmă Garbarek, *Visible World*.

Seara, pe la șapte, sînt cu toții în bibliotecă, fiecare la biroul lui, cu urechile ciulite. La opt fără zece sună celularul polonezului. Se opresc din scris și citit, cu inima cît un purice. Îl aud cum vorbește învîlmășind consoanele și deodată strigînd de bucurie *Ye-yesyes!* Se reped la el, îl îmbrățișează și-l sărută, deși habar nu au care-i vestea cea mare. Apoi urcă în sufragerie, se pun pe gătit fiecare ce știe mai bine de-acasă și-nceg un chef cu vin de Bordeaux pînă spre dimineață. Vorbesc în franceză, fără să se mai poată opri, despre binecuvîntata zi de 29 august 2006, care tocmai se încheie. Și descriu în persană, chineză, română, polonă ce a însemnat lungă tăcere de sus de pe munte, cînd la picioarele lor s-au întins pacea și raiul.

P.S.: În rolurile principale: Mehdi Sahabi, Janusz Marganski, Mei Chen Cheng, Delia Vasiliu și Adriana Babeți.

* Pentru cine vrea să arunce o privire, dați bunului Google să caute Arles, Espace Van Gogh, CITL și Lubéron, așezare după așezare.

Cum să mori de rîs (cît pe ce)

Mădălina COCEA

COOLTURISME

Luați un tip care se leagă la ochi și așteaptă să fie împuns de un taur doar așa, ca să vadă care-i treaba. Puneți-l alături de un bărbat care se fîșie de colo-colo gol într-o sală de ședințe, cu un pahar de suc în mînă, de parcă toți ceilalți ar fi nebuni. Adăugați grupului vesel și pe cel care călărește un furtun de pompieri sub presiune, manipulat de o macara, și pe nebulul care și-a atașat o lipitoare de globul ocular.

E i bine, adunătura se numește Jackass, nici una dintre activitățile de mai sus nu este cascadorie, iar colecția lor de auto-tortură creativă, reunită sub numele unui film – *Jackass the movie 2* –, tocmai a ocupat locul I în box-office-ul american.

Incredibil. Pînă la următoarea scenă

Niciodată expresia „nu încercați asta acasă” nu s-a potrivit mai bine decît pe ecranele cinematografulor care au rulat în America *Jackass the movie 2*. Reluînd ideea unei mai vechi emisiuni de pe MTV, dar împingînd totul pînă la limite pe care puțini le credeau tangibile, filmul prezintă tot felul de

farse suportate total voluntar, extrem de dureroase, de obicei obscene, netrucate, care în mod normal ar fi trebuit să o tachineze pe doamna cu coasa. Iar dacă cele prezentate la început v-au scandalizat, aflați că isprăvile au fost selectate pe sprînceană, cît să nu alunge cititorul de la primul paragraf. Scenele au mai inclus înfierarea benevolă a celei mai sensibile zone de pe corpul unui membru al echipei,

plonjarea într-un lac cu o bicicletă propulsată de o rachetă care a și explodat de vreo cîteva ori la filmări și generozitatea altuia, care și-a înfipt un cîrlig de pescuit în falcă și s-a coborît pe o undiță pentru a servi drept meală rechinelor care mișunau în jur. Restul sînt prea ne-ortodoxe pentru a fi menționate aici, implicînd cam toate orificiile corpului și diverse producții organice ale unor animale.

Rezultatul? O sală plină de spectatori care, atunci cînd nu au vomitat, au rîs ținîndu-se de burtă. Șocul și convingerea că nimic nu mai poate întrece scena de dinainte au durat doar pînă la următoarea scenă, cînd au revenit mai puternice.

Artă din durere

Doar primul film cu marca Jackass a mai primit cronici atît de radicale și de polarizate ca *Jackass 2*. De la cronicarul de la „New York Times” care a scris despre film că se bazează pe un impuls de a „nega super-ego-ul și a privi universul, cu toate laturile lui dure și apele sale infestate de rechini, ca un loc de joacă imens și uniform”, pînă la cronică din reviste precum „Variety”, în care „dezgustător” și „infantil” sînt cuvintele de ordine.

Associated Press a analizat producția din patru puncte de

vedere și aproape că i-a dat verdictul „artă”. Criticul de la „Boston Globe” apreciază că *Jackass 2* „distilează comedia fizică, pînă la esență”. Probabil că s-a gîndit la chestia asta cît Johnny Knoxville, capul răutăților, purta o conversație cu o anacondă care, nepoliticoasă, l-a întrerupt brusc mușcîndu-l de obraz.

De altfel, Jackass agită spiritele încă de la difuzarea primului show de acest gen, pe MTV, în anul 2000. În urma unor presiuni politice, MTV-ul a decis să difuzeze emisiunea doar după ora zece noaptea, pentru a refuza apoi să o dea în reluare. Echipa Jackass a încheiat show-ul doi ani mai tîrziu, în semn de protest.

A urmat filmul *Jackass*, realizat în același spirit și atît de periculos, încît echipa de producție a angajat juriști pentru a înlătura scenele în care filmul ar fi putut fi acuzat de tentativă de omucidere.

Iar la sfîrșitul fiecărui episod sau al celor două filme nimeni nu se poate împiedica să se întrebze, asemenea mamei uneia dintre vedete, care contempla nedumerită semnul de identificare a vitelor imprimat pe un organ foarte sensibil al fiului ei: „Și de ce ai făcut asta?”.

„Pentru că e amuzant”, a răspuns el. Ha-ha.

Johnny Knoxville, capul răutăților marca Jackass

Florin LĂZĂRESCU (flazarescu@gmail.com)

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Alex SAVITESCU

LA LOC teleCOMANDA

Cine se-nvîrte în jurul cui?

Nici nu mai știu unde am văzut o secvență din versiunea franceză a jocului „Vrei să fii miliardar?”. Întrebare de primul nivel: „Cine se învîrte în jurul Pământului?”. Grilă: a. Venus; b. Luna; c. Soarele; d. Pluto. Cetățeanul care voia să umfle potul cel mare o dă din colț în colț – îl trec sudorile, privește disperat înspre cameră. După față, ar fi sunat un prieten, dar cred că a simțit și el că întrebarea nu-i tocmai așa de grea și că-i mai bine să lase pe mai târziu această variantă de ajutor.

În ultimă instanță, apelează la public. Iar publicul votează: 60% – Soarele / 40% – Luna. „Exact cum credeam și eu! – pare să spună fața luminată a concurentului – numai că nu eram absolut sigur...” Și a ales, hotărât, Soarele. Logic, nu? Cum naiba să te îndoiești de ceea ce vezi cu ochii? E drept, și Luna se mai învîrte în jurul Pământului, dar numai noaptea, când ai ochii deschiși mai puțin – deci nu se pune. Apoi, cum să mai ai dubii, când e o părere susținută de majoritatea publicului?

Galileo Galilei a stat în temniță degeaba. Dacă n-ar fi cenusă, tocmai pentru că nu au fost de partea publicului, oasele lui Giordano Bruno s-ar întoarce în mormînt. Așa le trebuie. Degeaba au crezut ei că gîndesc, dacă

n-au fost în stare să înțeleagă că se lasă cu temniță sau cu scînteii, cînd te contrazici cu opinia majorității. Apoi cine-i Galileo Galilei, cine-i Giordano Bruno? La ce echipă din Il Calcio au jucat ei? Au fost ei vreodată invitați la Sorpresas-Sorpresas?

Poate vi se pare o glumă, dar eu mă tem că, în lumea noastră, pînă și legea gravitației s-ar putea să nu treacă de votul publicului. Mai ales în România, unde cetățenii – după ce li s-a refuzat zeci de ani libertatea exprimare – par să creadă că totul se votează. Cu telecomanda, cu mausul, cu mobilul. Hai, că exagerez în privința legilor fizice, însă nu și în cea care privește gustul. Ce ne place „nouă”, publicului, e bun, ce ingnorăm „noi”, majoritatea, nu există. Și asta încă nu-i o problemă. Grav e tupeul de inchizitor al publicului, care nu se mulțumește doar să-și exprime punctul de vedere, ci ține neapărat să-l impună ca adevăr suprem. Apoi, o fi gustul subiectiv, dar și acesta funcționează după niște legi la fel de precise ca și cele fizice. Legi care nu se votează.

„Să știi tu că place la toată lumea!”

I.L. Caragiale are o povestire mai puțin vehiculată, *Ion...*, în care protagonistul nostru dă peste un anunț: „Să vie diseară oricine pofteste în grădina împărătească, s-auză acolo fără plată cum cîntă un vestit măgar de prăsilă, sosit de curînd de la-nvățătură, pe care împăratul, ținînd la el foarte mult, l-a fost trimis cu cheltuială în străinătăți, să se desăvîrșească-n școlile înalte la meșteșugul cîn-

tării frumoase”. S-a dus și Ion. Și-a văzut măgarul care a interpretat *Carnavalul de Venetia* cu variațiuni. Publicul a fost fascinat, Ion a huiduit, audiența s-a scandalizat: „Să știi tu că place la toată lumea!... Vedeți-l, oameni buni, pe nenorocitul ăsta!... Tutulor nouă, și împăratului și-mpărătesei, la toți boierii, la tot norodul, mie și dv., ne place la toți; numai dumnealui nu-i place! Toți, și eu și dumneavoastră sîntem niște proști; numa dumnealui, pricopsitul! mai cu moț... Vine să strice petrecerea și mulțumirea și chefel la o lume-ntregă...”. Ion o ține pe-a lui, chit că ia bătaie: așa ceva „nu trebuie să vă placă”.

Stimată majoritate, stimată public, votați, exprimați-vă liberi părerea, dar nu uitați: dacă lumea asta nu rămîne încremenită într-un singur loc și într-un singur gust colectiv, și totuși se învîrte – se întîmplă tocmai datorită cîte unui Galileo Galilei sau cîte unui Ion care spune uneori răspicat că există lucruri care „nu trebuie să vă placă”.

Salutări din Petrila de la Ion D. Sîrbu

de ION BARBU

Bobo și Bobi

VOI N-AȚI ÎNTREBAT, fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

Ploaia care va veni

În orașu-n care plouă de mai multe ori pe săptămînă, din păcate nu poți să mergi ținîndu-te de mînă pentru că trebuie să circuli în șir indian, pe rînd, ca să treacă și cei ce vin din față, din cauza celor multe bălți care se instalează pe uscat în amintirea biblicului Noe, săracul.

În ideea că România trebuie să devină capitală europeană, am putea mai întîi să ne uităm în curtea *amsterdamilor* și *venețienilor*, care n-au absolut nici o problemă cu faptul că mare parte din suprafața destinată umblatului pe jos e ocupată de ape. Pentru că și la noi atunci cînd plouă se întîmplă ca trotuarele să devină doar niște limbi de pămînt înconjurare de *dumări*, niște mici și dese *insule mari ale brăilei*.

Ploaia poate fi romantică, neună, frumoasă, dezlănțuită, cade din cer și, dacă nu ne convine, ne aprindem umbrelele în cap și scăpăm. Dar ce ne facem cu ce se adună pe jos? Ce ne facem cu toate bălțile care ne obligă să facem echilibristică pe borduri sau să le ocolim pe acolo pe unde dau mașinile peste noi? Adică pe străzi. Ha?

Dacă n-ai norocul ca pe tatăl tău să-l cheme Dumnezeu, iar tu nu ești Mîntuitorul capabil să păsească pe apă, atunci neapărat trebuie să ne întorcem cu toții dacă nu la opinci, măcar la cizmele de cauciuc proprii ulițelor desfundate și să sărbătorim astfel originile rurale ale tuturor urmașilor lui Bucur și ai Mioriței.

Ne bate natura cu propriile noastre trotuare, străzi, cu propriii noștri munți, care se răstoarnă pentru că nu-i mai țin copacii. Ne batem singuri, între noi, aruncînd cu pisici moarte și soluții inexistente.

În orașu-n care plouă în fiecare săptămînă, la un moment dat vom putea înota ținîndu-ne de mînă.

Bobo

Furtul personalității

Pe vremuri, cînd unui personaj i se ridicau statui publice, lumea vorbea despre „cultul personalității”. Și asta, chiar dacă respectivul individ nu îndeplinea nici măcar unu la mie din criteriile care definesc o personalitate. Astăzi, cînd mijloacele de manipulare s-au îmbogățit în mod simțitor, să practici exerciții de falsă admirație pentru diverși se cheamă „campanie de imagine”. Cam în această ecuație putem prinde, fără să greșim vreun milimetru, relația mai mult decît evidentă dintre Pro TV și Gigi Becali.

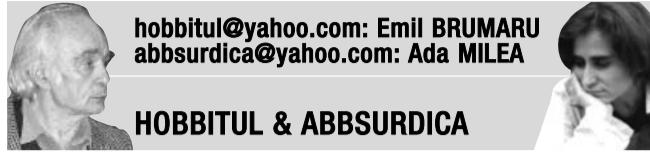
Luni seara, cu fix o zi înaintea meciului dintre Steaua și Olympique Lyon, la jurnalul de seară (sau la cel de sport, dar chiar nu mai contează...), o știre se chema „Steaua Divină”. Era divină nu pentru că alde Dică și Oprită își făcuseră penitențe după meciurile slabe din campionat, ci pentru că „mister president”, patron, acționar sau ce-o mai fi el prin Ghencea a chemat la sfințit terenul de fotbal un întreg detașament de popi și prea-sfințiți, în frunte cu Pimen al Sucevei. Becali era filmat din plan contra-plonjat, de jos în sus, în timp ce atacul ortodox aghezmuia barele porților și centrul terenului, iar Măria Sa Gigi Întîiul cînta de foc și de of și de dor împreună cu mijlocașul de bandă Pimen. Bineînțeles, din știrea respectivă, care parcă era desprinsă dintr-un film cu minoritari nebuni al lui Kusturica, nu lipseau nici confesiunile patronului Stelei, care vorbea despre cum o să facă și-o să dreagă Steaua, a doua zi, în meciul cu francezii.

Apoi, în chiar seara marelui meci, Andreea Esca a deschis știrile Pro TV nu cu raportul european care consfințește aderarea României la 1 ianuarie 2007, ci cu înfruntarea din Ghencea. Evident, relația „cu totul specială” dintre Gigi și Dumnezeu (între portarul Carlos Alberto Fernandes și Sf. Petru, dac-ați văzut meciul, chiar nu e nici un fel de relație, dar asta e cu totul altă discuție) a fost din nou pusă pe tapet. Un reportaj idilic, din genul celor de tristă amintire, cu fabrici și uzine și muncitori vioiși și macarale rînjind la soarele de la Răsărit, îl înfățișa pe ctitorul din Champions League cum se duce la preotul său, pentru a-i smulge iarăși cițiva cîrlionți din barbă, ca talisman pentru războiul luminilor de la instalația de 1.400 de lucși. „Materialul” promoțional al celor de la Pro TV mi-a amintit de cărțile pe care le-am descoperit prin pod la bunică-mea, în care un grup de pionieri sovietici erau mînați de fapte bune și construiau cuibare pentru păsări. După ce a plecat de la preot, Gigi Atoatedăruitul a alinat suferința unui șofer care căra legume și-și pierduse marfa într-un accident, oferindu-i, pe loc, vreo șaptespe milioane de lei. Gigi a dat, anonimul a luat, numele Stelei fie lăudat!

Unii or să spună că e treaba Pro TV-ului pe cine și cum promovează. Dar tocmai asta e problema noastră: e grija Antenei 1 dacă îl face sfinț pe Dan Voiculescu, a B1TV-ului dacă îi poleiește cu aur pe Romanita Iovan sau Irinel Columbeanu, a TVR-ului dacă-l dă cu șmirghel pe premierul Tăriceanu. Și pentru că tot ne-o luarăm de la lyonezi: nu cred că prin Franța lui Chirac i se filmează venele cînd se duce omește unde se duce omul cînd se duce, și nici lui Aulas, patronul lui OL, nu i se numără și mîngîie oile la fiecare descălecare din limuzină. E și asta, poate, o explicație a acestui necruțător 0-3.

Suplimentul lui JUP

hobbitul@yahoo.com: Emil BRUMARU
abbsurdica@yahoo.com: Ada MILEA

HOBBITUL & ABBSURDICA

hobbitul (12:19:04): Tu o cunoshti pe Ildiko!
abbsurdica (12:19:15): care din ele?
hobbitul (12:19:30): Sotzia lu Foartzza!
abbsurdica (12:19:34): aaa
abbsurdica (12:19:38): da!!
hobbitul (12:19:59): Bine, nu-i aici... pa!
abbsurdica (19:54:38): am prins baiatu' din iashi shi... i-am dat sa va dea ce sa va dea de LAMULTZIANIUL asta..
hobbitul (08:06:20): Nu mi-a dat prin cap ca o sa te trezeshti asha de repede... Da tu acu iar stai cu plapuma in cap!!!
abbsurdica (08:06:26): da
hobbitul (08:06:30): Vaiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii
abbsurdica (08:06:40): ma conectez greu
hobbitul (08:06:51): Da bine!!!
hobbitul (08:06:57): 🤖
abbsurdica (08:06:58): 🤖
hobbitul (08:07:22): Nu mai rinji la mine!
abbsurdica (08:07:39): 🤖
hobbitul (08:07:50): Ce ba? ce ai?
hobbitul (08:08:05): Ai tzurtzuri la nas?
abbsurdica (08:08:19): nu
abbsurdica (08:08:23): ghiulele
hobbitul (08:08:40): Pune pe Pisik sa se joace cu ele!
hobbitul (08:08:54): Motocei!
hobbitul (08:09:04): Ai motocei la nari!!!
abbsurdica (08:09:12): 🤖
abbsurdica (08:09:50): dupa ce ca l-am ales pe asta, racit cum era...
hobbitul (08:10:08): Ete! Ai nervishori matinali?
hobbitul (08:10:08): la nu mai scaote aburi pe urechi...
hobbitul (08:10:08): scoate...
hobbitul (08:10:09): Adik nu scoate!
abbsurdica (08:10:14): amu el nu mai e asa racit
hobbitul (08:10:24): da tu faci cum vrei!!!
hobbitul (08:10:34): Da tu crezi ca de la SS ai luat raceala?
abbsurdica (08:10:53): se ia raceala de la pisic?
hobbitul (08:10:54): Mitzele dau purici, nu mucii!
hobbitul (08:11:01): Nope!
hobbitul (08:11:16): Ai laut de golani!
hobbitul (08:11:37): luat... sau de la intelectualii!
abbsurdica (08:11:50): hm
hobbitul (08:11:52): De la Mlkrob!
hobbitul (08:12:10): de la Virus Virus Virus!!!
hobbitul (08:12:30): Mishuna Virus peste tot!
abbsurdica (08:13:16): SS s-a asezat ieri in bratzele lu' ala din iashi si-a adormit (SS)
hobbitul (08:13:18): 🤖
hobbitul (08:13:30): Da cine e ala?
abbsurdica (08:13:54): face muzici pe computer
hobbitul (08:14:20): A..... cum asta?
hobbitul (08:15:06): Tu shtii ca poza ta a aparut in Suplimentul de cultura Nr. 1?
abbsurdica (08:15:18): ce poza?
abbsurdica (08:15:59): ce supliment?
abbsurdica (08:16:06): ce cultura?
abbsurdica (08:16:13): ce 1?
hobbitul (08:16:19): O pozutza... Da tu nu ai Nr. 1? tzi-l dau io cind vine ala... am doua! O poza mica... dintr-o piesa... numa capu cu gura cascata!!
abbsurdica (08:16:54): degeaba vine, ca nu cre' ca vine des prin Buc.
hobbitul (08:16:58): Stai ca itzi spun acu din ce piesa... ma duc sa iau nr...
abbsurdica (08:17:15): Lasatzi...
hobbitul (08:17:15): Atunci itzi trimit prin poshta!
abbsurdica (08:17:21): nu...
hobbitul (08:17:24): Ba, da tu shtii?
hobbitul (08:17:38): de ce nu, am doua!
abbsurdica (08:17:40): mi-am amintit ca asta vrea sa dea la Conservator
abbsurdica (08:18:00): asa ca macar toamna viitoare vine-n Buc
hobbitul (08:18:10): lasa-l ba pe asta... io vreau sa trimit prin poshta ziarul ala!
hobbitul (08:20:02): E vb de piesa lui Vishniec...
abbsurdica (08:20:13): 🤖
hobbitul (08:20:21): Paris cu verde spre moarte!
hobbitul (08:20:59): Tu ai facut muzica... shi ai poza aici...
abbsurdica (08:21:07): pai acolo am facut un singur cintece! (cintecul secretarei naziste)
hobbitul (08:21:33): Tu ai foto!
hobbitul (08:21:51): Ai facut cu Vlaicu Golcea!
abbsurdica (08:21:56): nu...
abbsurdica (08:22:03): el a facut tot
abbsurdica (08:22:10): io numa' ala
abbsurdica (08:22:18): cintecu' ala
hobbitul (08:23:35): Asta e situatia!

Ulise triestinul

Trieste, 1906. Comerciantul Ettore Schmitz, avînd vădite veleități de scriitor, se hotărăște să ia lecții de limba engleză. Într-o dimineață, se prezintă la ușa sa un irlandez de douăzeci și patru de ani, care se recomandă: „Mă numesc Joyce.“

O întâlnire hotărîtoare pentru cel ce avea să devină Italo Svevo (italian prin prenume, „șvab“ prin nume – cele două origini se împacă finalmente în pseudonimul literar), dat fiind că multe dintre lecțiile date de autorul *Portretului* constau în traducerea a capitole întregi din binecunoscutul roman. Lecții ce nu se limitau la simpla traducere ci, adeseori, stimulau îndelungi comentarii critice din partea învățăcelului.

Bogdan-Alexandru Stănescu

Sînt cîțiva factori ce trebuie enumerați atunci cînd vorbești despre Italo Svevo: înțînirea și ulterioara prietenie cu Joyce au fost hotărîtoare, apoi, eterna sa condiție de venetic (sau, cel puțin, de scriitor cu dublă apartenență) și, nu în ultimul rînd, pasiunea (a se lua termenul cu toate valențele pe care le implică, parcurgînd o largă paletă de sentimente, de la ură, plictiseală, la iubirea necondiționată) pentru orașul Trieste, comparabilă cu cea a lui Musil pentru capitala Kakaniei, sau a lui Joyce pentru Dublin.

Svevo n-a fost un scriitor apreciat în timpul vieții: abia cu un an sau doi înainte morții (1928), critica italiană abandonase discursul care l-a întovărășit toată viața – a fost un barbar, utilizînd un jargon plin de greșeli gramaticale, total lipsit de stil și de armonie a compoziției. Primele sale două romane, *Una vita* și *Senilità*, au trecut aproape neobservate. S-a spus despre el că este incapabil de a depăși obstacolul fragmentarului, că povestea sa nu indică prezența „secțiunii de

aur“. Abia *Conștiința lui Zeno*, roman considerat de Joyce o capodoperă, va fi promovat în presă de Eugenio Montale și, peste granițe, de Valery Larbaud. Din păcate, în 1928, afaceristul-scriitor Italo Svevo avea să moară într-un accident de automobil.

Încă un factor indispensabil unei discuții asupra prozei lui Svevo îl constituie descoperirea psihanalizei. Cred că e prea puțin dacă spunem că Svevo a fost un „psihanalist amator“, așa cum i se spune. Numai și pentru faptul că a fost primul traducător al *Interpretării viselor* în italiană. Asta nu înseamnă că Svevo ar fi fost vreun adept necondiționat de-al lui Freud. Dimpotrivă, nu pierde nici o ocazie de a lua peste picior teoriile freudiene, în romane, sau în corespondență.

Monumentul îndoielii

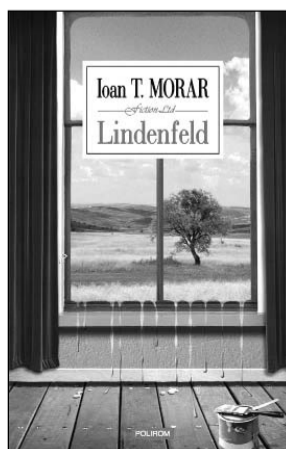
De fapt, *Conștiința lui Zeno* este o anamneză. Una ratată, e adevărat, dar în caz contrar nu ar fi fost în conformitate cu așa-zisul caracter (sau cu lipsa lui) al lui Zeno. Romanul, apărut în 1923, se află la distanță de un an, doi, trei de alte apariții zguduitoare pentru literatura secolului trecut: *Ulise*, *Doamna Dalloway*, *Muntele vrăjtit*, *În căutarea timpului pierdut* sau romanele lui Kafka. Asemeni personajelor acestor opere, Zeno este și el un

Italo Svevo, *Conștiința lui Zeno*,

Traducere din limba italiană și note de Constanța Tănăsescu. Postfață de Bogdan-Alexandru Stănescu, colecția „Biblioteca Polirom“, Editura Polirom, 2006

SEMNAL

„Un roman postmodern curat, limpede, sofisticat, dar fără ifose. Un artificiu literar dintre cele mai traducibile. O recuperare sintetică și plină de umor a emblemelor esențiale ale României post-comuniste. Acestea ar fi, în rezumat, calitățile cărții lui Ioan T. Morar, *Lindenfeld*, la care trebuie adăugată observația, și ea favorizantă, că rar le găsim întrunite între copertile aceleiași cărți. Iar România din *Lindenfeld* e complet netrucată. Capabilă să-și reconstruiască aparențele, ea nu dorește totuși să le conserve, preferînd să se verse la loc în dezordinea inițială, familiară și jungliferă, în care va aștepta un alt impuls ordonator, cu efect la fel de temporar. Demonstrația face cît un studiu de etnopsihologie cu blindaj socio-logic.“ (Tania Radu)

„Am vrut să scriu o carte care să fie opera unui profesionist, nu a unui prozator neînțeles de semenii. Am avut o opțiune categorică pentru simplitatea poveștii. Nu mi-am propus să elucidez mistere ale sufletului omenesc și să schimb concepția despre literatură a contemporanilor mei. Mi-am propus să scriu onest. Iar onestitatea e ceva care nu prea se învață, ține de structura interioară. Am vrut să iasă un roman care să povestească în mod credibil.“ (Ioan T. Morar)

Ioan T. Morar, *Lindenfeld*, ediția a II-a, prefață de Marius Chivu, colecția „Fiction Ltd“, Editura Polirom, 264 de pagini, 26.95 RON

„Azi, 2 februarie, trec de la facultatea de drept la cea de chimie. Ultima țigară!”

Doris MIRONESCU

LECTURI ÎNTRERUPTTE

Despre sex, politică și uitare

Anul 1968. Inginerul Mirek e disident. Miliția cehoslovacă îl urmărește în ultimele zile ale represiunii sovietice, în special din pricina unei denunțătoare furibunde, Zdena, comunistă pe stil vechi, tovarășă de luptă (și de pat) cu Marek odinioară, dar azi pornită împotriva ereticilor care au susținut Primăvara pragheză. Marek nu poate s-o urască, după cum nu poate să mărturisească nimănui de ce s-a culcat cu nu prea frumoasa femeie în tinerețea sa revoluționară. Îi e rușine: el, un bărbat atât de bine, era cu totul neexperimentat erotic. Zdena a fost prima lui femeie (act consumat imediat după moartea unui mare om de stat sovietic pe nume... Masturbov). După aceea a părăsit-o, iar ea îl urmărește cu răzburarea ei încrîncenată. Concluzia: revoluția începe sub plapumă.

Tot anul 1968. În plină revoluție sexuală, Cehia, care întotdeauna s-a considerat o țară occidentală, nu vrea să rămână în urmă. O femeie plină de inițiativă, Barbara, organizează orgii la care participă necunoscuți pe care femeia îi dirijează cu o dedicație exemplară. Unul dintre invitați, Jan, nu mai poate intra în atmosferă, cu atîta militărie în jur. Situația întregă îl amuză, îi stîrnește hohote de rîs, așa că e invitat să plece. Peste cîțiva ani, în străinătate, alături de o prietenă ale cărei năravuri sexuale (în mod igienic dezinhibate) îi taie orice chef de hîrjoană, Jan face nudism pe o plajă a Atlanticului. Toată lumea sporovăiește dezbrăcată despre binefacerile culturii lipsite de prejudecăți a corpului gol, un evident avanpost al mentalității egalitare a viitorului. Insula nudistilor e un paradis, constată unul dintre entuziaști. În mod bizar, lui Jan insula nudistilor îi amintește de nuditatea forțată a evreilor siliiți să intre sub dușurile morții la Auschwitz. Concluzia: dacă transformi sexul în lozincă politică, e posibil să le strici pe amîndouă.

În linia anchetelor jurnalistice cu oameni tineri care vorbesc despre lucruri de demult (d. ex. paginile din numărul trecut al „Suplimentului” cu „Dosariada” văzută de tineri), nu găsesc nimic mai bun de făcut decît să trimit la aceste cazuri ficționale, dar atît de elocvente. Exemplele de mai sus, extrase, bineînțeles, din *Cartea risului și a uitării* de Milan Kundera, vorbesc despre limitele politicii, despre faptul că *nu totul este politică*. Iar cel mai bun indicu este sexul. Sexul nu este niciodată politic. De aici începînd, am fixat o graniță dincolo de care putem să ne refugiem din fața politicii. Aici începe viața noastră personală.

În eseu său *Les testaments trahis*, Kundera protestează împotriva tendinței cehilor de a-și denigra trecutul din comunism. Să dăm citatului ce-i al citatului: „Îmi privesc interlocutorii: nu au fost nici forțați să emigreze, nici întemnițați, nici dați afară din serviciu, nici măcar rău văzuți; toți și-au trăit viața în țara lor, în apartamentul lor, la locul lor de muncă, și-au făcut vacanțele, amicitiiile, amorurile. Prin expresia «cei 40 de ani oribili» ei își reduc viața doar la aspectul ei politic. Dar măcar a fost trăită istoria politică a ultimilor 40 de ani ca un singur bloc de orori nediferențiate? Au uitat ei anii cînd se uitau la filmele lui Forman, citeau cărțile lui Hrabal, frecventau micile teatre nonconformiste, își povesteau bancuri și, în această veselie, își băteau joc de putere?”. Nu e o pledoarie pentru curățirea de păcate a comunismului, bineînțeles. Ci pentru o depolitizare a memoriei noastre afective și afectuoase. Posedăm suficiente amintiri din perioada predecembriștă care n-au nici o legătură cu comunismul. Cu ele ce e de făcut?”

monument al îndoielii ridicată la rang de *modus vivendi*, o dovadă a faptului că personajul romanului modern se desparte de imaginea monolitică desprinsă din secolul anterior. În același timp, romanul lui Svevo este un imn închinat disperării fără scăpare: Zeno este un om chinuit, sfîșiat între repetate și consecutive răzgîndiri, promisiuni neținute, boli imaginare și acte ratate. Cu toate acestea, evenimentele la care participă n-au nimic extraordinar: „Viața mea nu putea oferi decît o singură notă, fără nici un fel de variație, îndeajuns de înaltă și pe care unii mi-o invidiau, dar îngrozitor de plicticoasă.” Într-adevăr, ce poate fi mai plicticos decît să relatezi „conștiința” unui mic afacerist triestin, intelectualautodidact (un intelectual mic-burghez, i s-ar fi spus acum ceva ani) ce trece prin evenimente cutremurătoare cum ar fi groaznică alegere a nevastei, chinuitoarea și eterna tentativă de a se lăsa de fumat, lupta cu boli imaginare etc.? Zeno schimbă facultatea de chimie cu cea de drept, apoi inversează mișcarea, fiecare țigară este mereu ultima, este „silit” să-și înșele nevasta, iar în călătoria de nuntă e permanent terorizat de faptul că ar putea fi apostrofă, înjurat sau chiar brutalizat de un străin, în fața soției, fără a putea riposta. Zeno e atît de uman, încît ridicolele sale drame capătă aspectul unor epopei eroice. Noroc că Svevo posedă în asemenea grad uneltele ironiei încît deznădejdea despre

care vorbeam poate fi resimțită abia la o privire „de sus” asupra romanului.

Primul capitol al cărții, *Fumatul*, este o adevărată „artă poetică” în acest sens: „Pe pagina de gardă a unui dicționar găsesc această însemnare a mea, scrisă cu litere frumoase și împodobită cu o vigneta:

„Azi, 2 februarie, trec de la facultatea de drept la cea de chimie. Ultima țigară!”

Era o ultimă țigară foarte importantă. Mi-aduc aminte de toate speranțele care-o însoțiseră. Mă înfuriaseam pe dreptul canonic, care mi se părea atît de străin de viață, și alergasem spre știință, care e însăși viața, deși concentrată într-o eprubetă. Acea ultimă țigară însemna tocmai dorița mea de activitate (fie și manuală) și de gîndire senină, sobră și serioasă. Pentru a scăpa de lanțul combinațiilor carbonului în care nu credeam, m-am întors la drept. Din păcate! A fost o eroare, marcată și ea de-o ultimă țigară, a cărei dată o găsesc înregistrată pe o carte. Și-a avut și aceasta importanța ei și m-am resemnat să mă întorc la acele lucruri complicate legate de «al meu, al tău și al său» cu cele mai bune intenții, sfărîmînd în cele din urmă lanțurile carbonului. Mă arătasem destul de puțin apt pentru chimie și datorită lipsei mele de îndemînare. Și cum aș fi putut s-o am, cînd continuam să fumez ca un turc?”

Zeno leagă ritualul ultimei țigări de o hotărîre importantă: dar cum ar putea aceasta să fie

într-adevăr o ultimă țigară din moment ce absolut toate actele lui Zeno sînt ratate?

Zeno rămîne cu sașia, lucru ce nu-l împiedică să aibă o căsnicie fericită

Viitorul socru al lui Zeno are patru fiice, ale căror nume încep cu A și toate sînt superbe, se zice. Așa că anti-eroul nostru pleacă în vizită animat de sentimentul că merge „la ales”, într-un fel de pepinieră sexuală. Numai că, dintre cele patru, una e prea mică, una e sașie, una prea cu nasul pe sus, iar cea pe care o curtează iubește pe altul. Bineînțeles că Zeno rămîne cu sașia. Lucru ce nu-l împiedică să aibă o căsnicie fericită.

Dar ce naște încontinuu ironia este totuși faptul că Zeno e un personaj extrem de inteligent. Poate prea inteligent. Actele sale ratate izvorăsc chiar din vultele pe care gîndirea sa trebuie să le parcurgă înainte acțiunii: ipostază în care-l regăsim, amuzat, pe Svevo însuși:

„Hîrdăul pe care-l port pe umeri e cam vraiste. Iar neorînduiala din el a sporit și mai mult după o gripă care m-a ținut la pat numai două zile, dar m-a lăsat slab și fără nici un chef, pentru mai multă vreme. Scormonesc trecutul cu bătrîni mei ochi dar nu zăresc nimic.”

Aventurile lui Zeno prin terenul periculos al propriului trecut au ceva mult mai apropiat de aventura proustiană decît de me-

todele psihanalizei. Astfel, amintirea unei mărci de țigări austriece, purtînd pe capac sigla kakaviană a vulturului bicefal, îl va proiecta pe Zeno într-o lume în care „se strîng pe dată cîteva chipuri, cu anumite gesturi și trăsături, suficiente pentru a-mi sugera numele, neîndestulătoare totuși ca neașteptata noastră întîlnire să mă emoționeze.”

Între Marcel și Leopold Bloom, Zeno își joacă rolul cu măiestrie: acela al unui etern echilibrist, al unui modern vetust, chinuit atît de lumea în care trăiește, cît și de propriul caracter. Îi lipsesc înverșunarea simțirii, „radicalismul”: e un erou al anodului. Dar anamneza sa, care va fi în cele din urmă un nou eșec de adăugat în panoplia plină pînă la refuz (Zeno va fi uluit de revelația complexului oedipian – concluzia sa va fi că doctorul S. e un nevrotic care se răzbună pe el), nu este altceva decît un drum fără de țintă prin Trieste, Dublinul său, și prin propria viață. Zeno e un produs al vieții moderne (al modernității incipente), pe care însă o urăște. Lipsa vitalității, îndepărtarea de natură, falsitatea relațiilor sociale sînt aspecte criticate de Svevo în acest roman ușor de luat ușor.

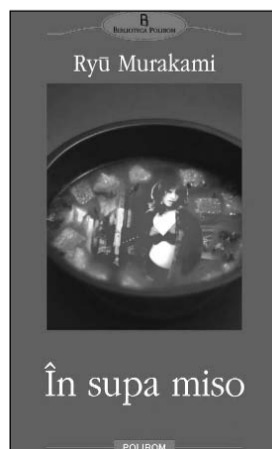
Pînă una-alta, conștiința lui Zeno este conștiința oricărui om destul de inteligent pentru a-și da seama de inutilitatea acțiunii în momentul în care poți vedea imaginea per ansamblu a vieții.

SEMNAL

Profesorul de literatură comparată David Kepesh, personajul central al cărții, se trezește într-o dimineață și își dă seama că trupul său a suferit o schimbare uluitoare. Dacă Gregor Samsa al lui Kafka se metamorfozează într-un gîndac, personajul lui Roth devine un sîn imens, cîntărind 75 de kilograme. Kepesh refuză la început să accepte noua realitate, încercînd să se convingă pe sine și să le explice celor din jur – iubita, tatăl, doctorul – că suferă de halucinații induse de prea multe lecturi din Kafka, Swift și Gogol. Însă situația este cît se poate de reală și lui Kepesh nu-i rămîne decît să se adapteze și, pe cît poate, să se bucure de eventualele avantaje.

Philip Roth, *Sînul*, traducere din limba engleză și note de Alexandra Coliban-Petre, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 156 de pagini, 16.95 RON

În supă miso este o poveste plină de brutalitate, dar scrisă cu deosebit rafinement, un thriller șocant despre Japonia modernă, dar și despre sensul existenței umane. Personajul narator, tînărul Kenji, își cîștigă existența făcînd pe ghidul pentru turiștii străini prin cartierele de plăceri din Tokyo. La un moment dat, este angajat de un american ciudat, un individ cu probleme psihice serioase și cu niște abilități neobișnuite. Pe parcursul cărții, între cei doi – ghidul japonez Kenji și americanul Frank – se creează o relație ciudată, cimentată prin intermediul unor evenimente sîngeroase, în care Frank pare să fie implicat direct. Cu o mîna sigură, de maestru, Ryû Murakami construiește pas cu pas o atmosferă tensionată, conducînd povestea pe muchia foarte subțire ce desparte realitatea de vis (sau de coșmar). Însă, dincolo de înfîmplările sîngeroase și aventurile sordide în care este tîrît ghidul Kenji, romanul de față, deși comparabil prin duritatea unor scene cu *American Psycho* al lui Bret Easton Ellis, se constituie, la un alt nivel, într-o critică socială a lumii contemporane și a unei civilizații lipsite de transcendență.

Ryû Murakami, *În supă miso*, traducere din limba japoneză și note de Florin Oprina, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 232 de pagini, 18.95 RON

Regizorii care au ratat ar trebui să nu mai fie finanțați

Interviu realizat de Ana-Maria Onisei

V-ați încheiat, în urmă cu două săptămîni, mandatul de director al Centrului Național al Cinematografiei, instituție blamată în nenumărate rînduri de către breasla cinematografiei. Ce lăsați în urmă?

În ultimul meu mandat a apărut o nouă lege a cinematografiei la care am contribuit și eu, iar această lege are o serie de prevederi moderne care din punct de vedere instituțional asigură, în sfîrșit, desfășurarea unei activități normale. Legea, în primul rînd, la capitolul instituțional permite reorganizarea Centrului Național al Cinematografiei ca organ de specialitate al administrației publice. De asemenea, prevede reînființarea Arhivei Naționale de Filme care în trecut era comasată cu CNC-ul, iar în prezent poate funcționa ca instituție separată, independentă și cu personalitate juridică proprie.

Din punct de vedere normativ. Dar, practic, ce beneficii reale aduce această a cincea lege a cinematografiei?

Elementul cel mai important al noii legi este că înlesnește colectarea unor resurse mult mai mari, din surse diferite pentru producția românească de film. În fond, lupta pentru resurse a existat dintotdeauna și putem spune că este în orice situație la ordinea zilei, căci fără resurse nu putem face filme competitive.

De ce trebuie susținut filmul românesc din bani publici?

Așa cum susținem cultura română, teatrul, pictura, muzica românească, așa trebuie susținut și filmul național.

El ne reprezintă într-o mare măsură. În plus, din punct de vedere economic, filmul românesc intră într-o competiție acerbă cu filmele americane, despre care știm deja de ce fonduri beneficiază.

Ar putea ajunge producțiile românești competitive cu cele americane?

Nu știu, dar, vrînd-nevrînd, odată ce rulează în sălile de cinema, filmul românesc intră în competiție cu alte filme din perioada respectivă. Și deci, așa cum în plan european filmul e susținut din bani publici față de filmul american, la fel e și în România, noi fiind aliniați normelor europene tocmai pentru că, prin politica statului, se acordă un sprijin financiar filmului național.

Care sînt sursele din care se constituie fondul cinematografic, potrivit noii legi?

Contribuția majoră, care înseamnă peste 60% din fondul cinematografic, provine din minulele de publicitate prezentate de posturile de televiziune. Plătitorul acestor minute este Agenția de Publicitate care contractează publicitatea cu un post de televiziune și din contravaloarea minutelor respective achită o contribuție de 4% la fond. A doua sursă provine din încasarea unei contribuții de 2% din vânzările de casete video, vânzarea билетelor de cinema, din care încasăm un procent de 3% și, de asemenea, 4% din profitul înregistrat de Loteria Română și 1% din veniturile provenite de la rețele de cablu din România. Un element de noutate absolută este faptul că încasăm un procent de 15% din publicitatea realizată de Televiziunea Română.

Vînzările de bilete reprezintă o resursă financiară consistentă? Care e situația, de fapt?

Vînzările sînt într-un regres evident față de anii trecuți. În 2005 s-au vîndut, de exemplu, 2.500.000 de bilete de film și din valoarea acestora CNC-ul a încasat 3%. Numărul de spectatori este din ce în ce mai mic, iar banii încasați, din ce în ce mai puțini.

Atunci, ce parte a sistemului nu funcționează?

Cauzele se leagă, în mare parte, de arondarea acestei activități unui monopol de stat aflat în pragul falimentului, monopolul sălilor de cinema deținute de Regia România Film. Iar situația de-

zastruoasă în care s-a ajuns a fost cauzată tocmai de lipsa de resurse financiare necesare întreinerii – căci pînă la modernizare e cale lungă – sălilor de cinematografe. Acest monopol ar trebui lichidat, iar sălile, privatizate.

Pe de altă parte, dacă ne referim la privatizare – deși asta nu ține în mod direct de CNC –, există riscul ca sălile să fie transformate în orice altceva în afară de cinematografe.

Un întreprinzător care preia o sală de cinema nu poate să acopere costurile de întreținere numai din vînzarea билетelor. Deci, pe lîngă activitatea propriu-zisă, el trebuie să desfășoare o serie de activități comerciale care să-i asigure venit. Cum ne putem proteja de riscurile unei astfel de soluții? Situația ar putea fi controlată prin stabilirea în caietul de sarcini a unei prevederi care să stipuleze că pe durata a cel puțin 10 ani sala va funcționa ca cinematografe. Însă deocamdată nu s-a făcut nimic în această direcție.

Pînă la producție, există o etapă de selecție. Concursurile de proiecte cinematografice au provocat mai în fiecare an scandaluri. Cum vă explicați că scenariul precum cel al lui Cristi Puiu, care s-a dovedit un real succes, au picat concursul?

Se poate întîmpla și anul ăsta ca un lucru de valoare să nu întrunească adeviziunea membrilor comisiei de selecție și să pice. Aceste selecții sînt, la urma urmelor, un lucru extrem de subiectiv.

La fel cum este posibil ca această comisie să selecteze proiecte dezastruoase.

Categoric. Aș insista însă asupra unui lucru: comisiile de selecție sînt numite de ministrul Culturii, nu de CNC. Directorul CNC nu a participat niciodată la astfel de concursuri. Și această comisie numită de ministrul Culturii, oricare ar fi el, lucrează și-și face treaba cu profesionalismul, cu onestitatea care ar trebui să existe. Dacă nu există, comisia poartă întreaga răspundere. De aceea este important ca aceste comisii să fie bine drămuite și analizate atunci cînd se stabilesc, pentru că de aici pornește tot binele sau tot răul. Într-o lună comisia poate să decidă, cel puțin pentru un an, viitorul filmului românesc. Și mai e ceva: prin forța împrejurărilor, din comisiile acestea fac parte oameni mai puțin calificați, nu neapărat reprezentativi pentru domeniul nostru. Toți cei puternici din cinematografie vor să facă filme, nu să facă parte din jurii de selecție. Așa că e greu de crezut că regizori precum Cristi Puiu, Cătălin Mitulescu, Corneliu Porumboiu ori Tudor Giurgiu ar putea face parte din rîndul selecționarilor, pentru că ei își doresc să acceseze concursul pentru proiectele proprii. Pe de altă parte, sînt convinși că dacă am avea o comisie cu măcar trei dintre cei pe care i-am spus, nu ar mai trece scenariul de mîna a doua. Eu nu cred că Puiu ar da drumul unui scenariu modest,

slab și neinteresant. Dar el vrea să facă film, are dreptul să facă film și nu îi poate cere nimeni să-și îngroape doi ani de activitate pentru a alege alte proiecte. Cel puțin nu deocamdată.

În acest caz, vi se pare în regulă ca CNC-ul, instituție care alocă fondurile pentru finanțarea proiectelor ciștigătoare în urma concursului, să nu aibă nici un cuvînt de spus în selectarea lor?

În sfîrșit, conform noului regulament de concurs – publicat în urmă cu două săptămîni în „Monitorul Oficial” – s-a încercat implicarea instituției în selecție, în sensul că directoul general al CNC are dreptul ca de acum înainte să participe la lucrările comisiei și să semneze documentele legate de selecția filmelor. Astfel, directorul general poate să solicite comisiei recitarea sau reanalizarea unor proiecte care îi par vădit dezavantajate din diverse motive. Însă, în această primă fază a concursului, care înseamnă selectarea, secretizată, a scenariilor, nu scăpăm de subiectivism. Consider că abia în a doua parte a concursului s-ar putea judeca lucrurile mai obiectiv, atunci cînd există criterii clare precum numărul de spectatori, competența producătorilor și așa mai departe. Scenariul rămîne, în continuare, o chestiune de gust: unuia poate să-i placă, altuia să i se pară prost. Totuși, noul regulament e o încercare de a preîntîmpina măcar partizanatul.

Să ne așteptăm anul acesta la mai multă echidistanță, la corectitudine?

Aș spune că da. E adevărat, perioada care a trecut a fost una plină de convulsii. Dar astăzi lucrurile s-au mai aranjat, lumea este mai calmă și cred că ne îndreptăm spre o perioadă de normalitate. Ceea ce s-a petrecut în ultimul timp denotă că generația tînă are multe de spus în filmul românesc.

Asta ar echivala cu înlăturarea monștrilor sacri de pe piață?

Nu susțin că monștrii sacri nu trebuie îndepărtați, dar consider că în filmul românesc trebuie să fie loc pentru toată lumea.

Chiar și pe banii statului?

Da, pe bani publici. Nu vreau să spun că filmele se vor face de acum înainte pe baza buletinului de identitate și cine a depășit 45 de ani nu mai face film. Ar fi o mare eroare, valoarea nu este dată de vîrsta artistului, ci de operă. Dar cei care au ratat, care au făcut unul, două sau trei filme compromițătoare ar trebui, cel puțin o perioadă de cîțiva ani, să reflecteze la propriile eșecuri și să nu mai fie finanțați.

E mai important succesul de critică al unui film sau succesul de public?

În regulamentul de concurs actual sînt îmbinate cele două criterii. Mi-ar fi greu să spun că un film care a avut mulți spectatori, dar care a fost făcut praf de critică e bun de

„Toți cei puternici din cinematografie vor să facă filme, nu să facă parte din jurii de selecție. Așa că e greu de crezut că regizori precum Cristi Puiu, Cătălin Mitulescu, Corneliu Porumboiu ori Tudor Giurgiu ar putea face parte din rîndul selecționarilor, pentru că ei își doresc să acceseze concursul pentru proiectele proprii. Pe de altă parte, sînt convinși că dacă am avea o comisie cu măcar trei dintre cei pe care i-am spus, nu ar mai trece scenariul de mîna a doua. Eu nu cred că Puiu ar da drumul unui scenariu modest, slab și neinteresant. Dar el vrea să facă film, are dreptul să facă film și nu îi poate cere nimeni să-și îngroape doi ani de activitate pentru a alege alte proiecte. Cel puțin nu deocamdată.”

aruncat la coșul de gunoi. Până la urmă, filmele se fac pentru spectatori. Din cealaltă perspectivă, filmul românesc „tînăr”, să recunoaștem, a avut mai mare succes la critică decît la publicul autohton. Producțiile românești au luat mari premii, dar în România sînt încă cvasi-anonime.

Așadar, filmului românesc îi lipsește promovarea?

Sînt suficiente chestiuni exterioare care pot să asigure succesul filmului, inclusiv promovarea. Totuși, problema publicului rămîne, în cazul nostru, cea mai delicată. Publicul trebuie, în primul rînd, reatras spre sala de cinema. Avem de-a face cu un public accidental. Iar mersul la film nu mai e o obișnuiță ca altădată. Însă faptul că există exemple din rîndul țărilor civilizate, unde sînt în continuare spectatori pentru filme, mă face să cred că și în România publicul poate fi reatras spre sala de cinema. Dar asta doar în momentul în care vor exista săli moderne, confortabile. Imaginați-vă că din două milioane de spectatori, cîți au fost anul trecut, rețeaua privată Hollywood Multiplex a făcut mai bine de jumătate. Deci un singur întreprinzător a făcut jumătate din spectatorii din România, cu toate că regia de stat are în administrare mai multe săli. De ce? Pentru că e o locație modernă, cu mai multe săli, are o ofertă largă de filme și este situată într-un complex comercial cu mare vad.

Și o parte dintre sălile de stat, cel puțin în București, sînt într-un vad bun.

Da, să luăm de pildă cinematografele „Patria” sau „Scala”, aflate în plin centrul Bucureștiului. Dacă mergem acum să vedem ce e acolo, pariez că sînt goale, nu știu dacă găsim mai mult de cinci spectatori înăuntru. Sălile acestea ar trebui regîndite, spațiul re-compartimentat și împărțit în săli mai mici, nu de cite o mie de locuri. Și trebuie, de asemenea, personalizate cu anume genuri de filme: film cultural, film experimental, documentar. Omul să știe că dacă se duce la Cinema „Scala” o să vadă film european, iar la „Miorița”, film documentar. Există nișe de spectatori pentru chestiunile astea, or, pînă acum, nu s-a făcut nimic, totul fiind o apă și un pămînt. Din fericire, legea cinematografilei care tocmai a intrat în vigoare prevede că poate fi acordat un sprijin financiar nerambursabil pentru susținerea, de pildă, a cinematografelor de artă, cele care sînt axate preponderent pe promovarea filmului european și, în particular, a filmului românesc.

Estimativ, în cît timp ar putea fi puse lucrurile pe roate?

În patru, cinci ani publicul ar putea fi atras spre sala de cinema. Pe lîngă modernizarea sălilor, mai trebuie făcută însă și publicitatea. În prezent, aceasta lipsește. Păi, ca să spun ce film rulează săptămîna asta la „Patria” din București, trebuie să mă gîndesc bine înainte. Iar dacă eu nu știu, înseamnă că nu știu nici spectatorii, poate doar cu excepția celor care trec prin fața cinematografului. Pe lîngă publicitate, ar trebui aduse mai multe copii de film. În prezent, distribuitorii lucrează la limita supraviețuirii și cumpără tiraje minime de filme ca nu cumva să existe riscul să iasă în pierdere, aduc doar două, trei copii de pe urma cărora sînt siguri că își recuperează investițiile. Dar filmele trebuie lansate simultan în cîteva orașe ale țării ca să beneficieze de o promovare orchestrată. Apare un film în premieră la București, păi, să apară și la Iași, și la Cluj. În prezent, pînă ajunge filmul la Iași sau oriunde în țară, deja el a apărut pe casetă, pe DVD și mai e și gata piratat, deci publicul nu prea mai are de ce să se ducă la cinematograful ca să-l vadă.

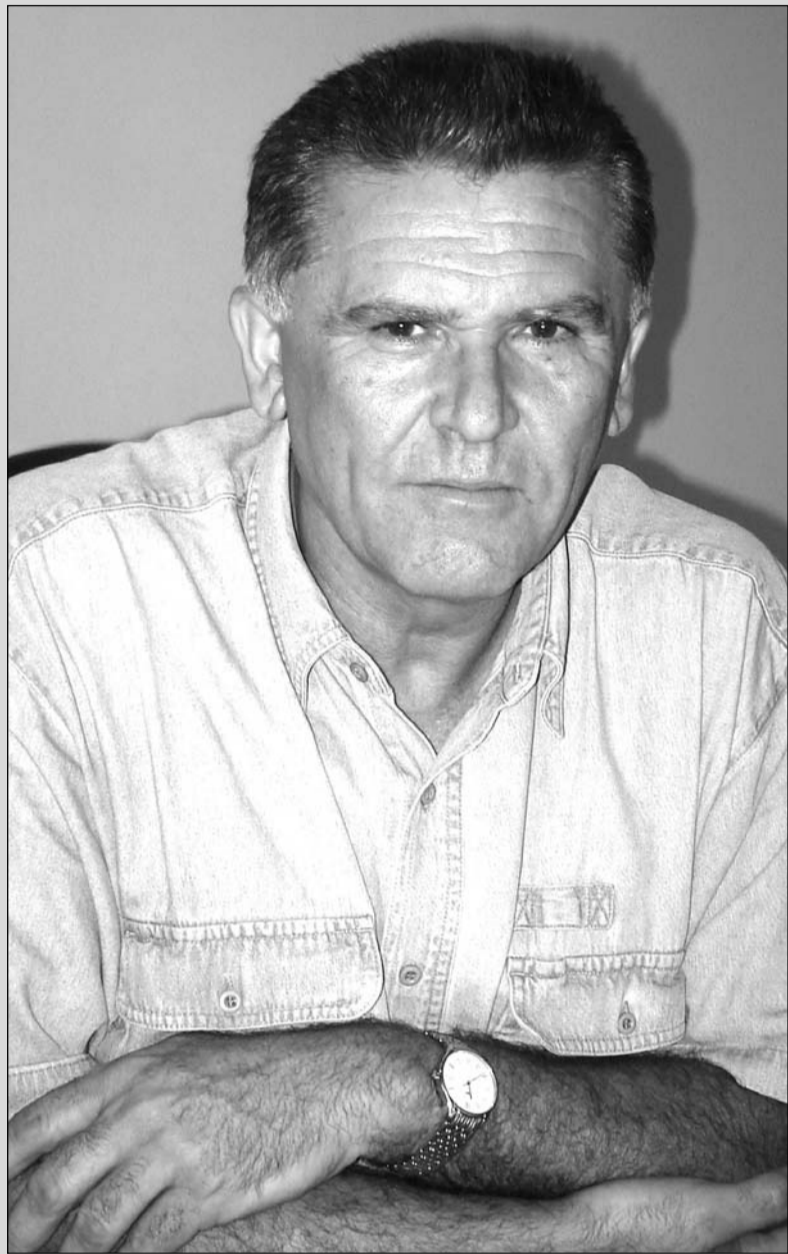
„Filmul e un produs cultural, nu-l putem judeca strict din punct de vedere comercial”

De cîți bani dispune fondul cinematografic? Cum apreciați că sînt gestionate aceste resurse?

Banii care se strîng într-un an de zile la Fondul Cinematografic se situează cam în jurul sumei de peste 10 milioane de euro. Am plecat la drum, în anul 2001, de la mai puțin de 1 milion de euro. Deci în cinci ani de zile fondul s-a înzecit. Așa că esențial este că în momentul de față avem banii. Abia după aceea încep discuțiile dacă ce faci e prost sau bun, dacă din fondul existent se duc bani către unii care dau rateuri. Dar prima problemă rămîne să ai capacitatea financiară să generezi din acest fond producție de film. Iar chestiunea asta este satisfăcătoare rezolvată, puține domenii ale culturii dispun de resurse pe care le avem noi. Ca să vă răspund, nu am putut privi activitatea CNC de pînă acum ca un contabil, trăgînd linie și zicînd atît cheltui, atît investesc, de acolo tai, de aici dau. Filmul e un produs cultural, în fond, deci nu-l putem judeca strict din punct de vedere comercial.

Ce puncte nevralgice ale cinematografilei rămîn netratate?

Problemele cele mai importante pentru filmul românesc rămîn sala de cinema și publicul. De bine, de rău, segmentul de producție de film este rezolvat: se pot face în România 16 filme de lungmetraj în fiecare an și încă 20 de scurtmetraj. Pot face filme tinerii regizori și unii dintre cei consacrați. Dar s-a pierdut obișnuița de a merge la film: pe vremuri, o familie mergea o dată pe săptămînă la cinema. Între timp, e adevărat, s-au diversificat ofertele de distracție, totuși scăderea aceasta de la 200 de milioane de spectatori la doar 2 milioane în momentul de față mă îngrijorează și nu trebuie ignorată. Frecvența europeană anuală a locuitorilor unei țări la cinematograful este în medie de 1,5-2. Înseamnă că fiecare cetățean francez intră într-o sală de cinematograful de două ori într-un an. Deci, dacă în Franța sînt 70 de milioane de locuitori și frecvența este 2, rezultă că francezii au 140 de milioane de spectatori anual în sălile de cinema. Noi avem o frecvență de 0,2. Ei, măcar să ajungem și noi la 1, adică să avem 10 de milioane de spectatori, avînd în vedere că restul de 10 milioane locuiesc la sate. Asta ar însemna ca fiecare orașean să meargă o dată pe an să vadă un film. Și acesta e țelul spre care trebuie să țintim.

REPERE:

- S-a născut la 4 ianuarie 1947 în Cîmpia Turzii, județul Cluj.
- În 1970 a absolvit Facultatea de Istorie și Filosofie din cadrul Universității Babeș-Bolyai.
- Între 1970 și 1976 a lucrat ca muzeograf la Muzeul „Porțile de Fier” din Drobeta Turnu-Severin.
- Între 1976 și 1990 a fost, pe rînd, referent, șef de serviciu și director la „Centrala România Film”.
- Din 1990 este, timp de patru ani, director la Regia Auto-nomă a Distribuției și Exploatarei Filmelor „România Film”.
- Între 1995 și 1997 este vice-președinte al Centrului Național al Cinematografilei.
- Începînd cu 1998 ocupă postul de director general la grupul de firme Media Pro.
- Din 2001 pînă în 2002 este președinte al Centrului Național al Cinematografilei.
- Din 2002 pînă în 2006 a fost director general al Centrului Național al Cinematografilei.

ORGANIZATORI: Centrul Cultural META GOETHE-INSTITUT BUKAREST

ABSENT WITHOUT LEAVE [AWOL]

EDIȚIA A II-A

BIENALA TINERILOR ARTIȘTI

BUCUREȘTI 2006 / 12 OCTOMBRIE - 16 NOIEMBRIE
PALATUL BRĂTIANU, STR. VISARION, NR. 6 (PIAȚA ROMÂNĂ)

Dosariada prin ochii celor care nu au prins dosarele

Isterie colectivă sau necesitate? Cît de mult ne interesează lucrurile acestea? Mai putem să-i privim cu aceeași ochi și să avem încredere în ei știind că au trădat? Din punctul nostru de vedere, o persoană rămîne aceeași, chiar dacă aflăm că are dosar de informator?

A doua parte a dosarului realizat de Elena Vlădăreanu

Vom fi obligați să citim cu ochii întredeschiși

Cosmin Ciotloș

În bună măsură, toată povestea cu dosarele este și o chestiune de satisfacție personală și de amuzament personal, un fel de joc de a miza pe moralitatea sau pe imoralitatea unui scriitor. Într-un fel, tuturor ne place chestia asta și sîntem foarte interesați de ea. Totodată, ne place și să ne raliem unei tabere sau alteia. Bineînțeles, e condamnatibil că scriitorii au fost delatori, dar ceea ce ne atrage în această discuție este vechiul clișeu cu moralitatea care nu ține de valoarea estetică. Marele păcat este că, cel puțin o vreme de acum încolo, vom fi obligați să citim cu ochii întredeschiși și să facem eforturi mari să uităm porțiuni biografice. În principiu, din punctul de vedere al operei, evident că nu e relevant. Dar uman și instituțional este.

Pot găsi mii de nuanțe, dar sînt atît de multe, încît nu știu cît de relevante sînt per ansamblu. Adică în cazul celor care au făcut asta constrînși de regimul pușcăriilor, închidem ochii. În cazul celor care au făcut-o de bună voie, e mai greu. Și scuze nu știu dacă sînt în absolut, pe porțiuni, da.

O partidă pierdută

După 16 ani în care dosarele pe care nu le-au distrus la timp au fost clocite pentru a fi folosite ca arme în luptele politice, vînătoarea de vrăjitoare a început. Fie că malaxorul s-a pornit de ochii occidentalilor, care s-au cam dumirit și ei că foștii securiști fac cele mai tari jocuri politice și financiare în România capitalistă, fie că era vremea ca unii oameni cam prea populari să fie eliminați, Dosariada are toate șansele să arunce iar societatea noastră și-așa confuză în haos. Oricum, ne lămurisem dinainte: Traian Băsescu e duplicitar, iar condamnarea comunismului se amîină.

Claudiu Komartin

În primul rînd că dosarele sînt judecate de o instituție în care e foarte greu să ai încredere, fiindcă din ea fac parte prea mulți oameni unși cu toate alifiile, corupți, compromiși. În al doilea rînd, se vede că ies la iveală numai indivizi ale căror mărunte turnătorii sînt cu totul ne semnificative

pentru dimensiunea adevărată a genocidului pe care l-au comis comuniștii.

Se ignoră că au fost grade diferite de vinovăție a colaboratorilor, se ignoră că cei care au făcut răul cel mai mare – emblematic e sinistrul securist Priboi, unul dintre cei mai puternici oameni din România pe la-nceputul anilor 2000 – sînt bine-mersi și în jurul lor domnește o tăcere netulburată. Ce vreau să spun aici este că sînt unii care au dat trei note în care nu au făcut, probabil, rău nimănui, ca oportunistă Mona Muscă, și mai sînt ticăloșii și torționarii știuți, care în loc să fie trași pe linie moartă sau să le putrezească ciolanele prin pușcării, sînt bogați și puternici și ne guvernează viețile în țara asta jalnică și fără memorie.

Aici e marea dramă. Și marea diversiune. Care e gradul de vinovăție al unor rîndurile sacrificate de ochii lumii, ca Mona M. sau Carol Sebastian, în raport cu bestiile de securiști care sînt înfipti și acum, cu un cinism fără margini, în lumea și-n creierele noastre? Ce om cu mîntea la cap mai poate lua în serios o asemenea „operațiune“, care trebuia să se întîmple acum un deceniu și jumătate? Mi-e teamă că, pentru noi, românii, partida asta e deja pierdută.

„Un adevăr spus pe jumătate e o formă de minciună“

Dan Lungu

Dan, alege între două noțiuni: necesitate sau isterie?

Eu am ajuns mai târziu în România, pe la sfârșitul lui august. La Paris, ecurile a ceea ce se întâmpla în țară nu au ajuns prea bine. Citisem în „Le Monde“ un articol care avea un titlu de genul „Vinătoarea de vrăjitoare în România“. De acolo am aflat unele lucruri. Când am ajuns în țară, am văzut că fierberea era mult mai mare decât îmi imaginam de la Paris.

Cred că ar fi fost mult mai bine dacă toate astea s-ar fi întâmplat în '90, dacă exemplul lui Paleologu ar fi fost urmat măcar de intelectuali, dacă nu și de oamenii politici. Nu s-a întâmplat în '90, iată că se întâmplă acum. Sînt și părți bune, și părți proaste în aceste evenimente. Partea bună este că totuși se întâmplă, că ne punem problema curățeniei morale, a identității, a calității umane, a asumării trecutului și așa mai departe. Partea proastă este că uneori pare că e mai degrabă o bombă politică, că doar unele părți vor profita – sînt anumite părți interesate care au scos la lumină aceste lucruri –, că nu e făcut cu onestitate pînă la capăt. Discuția nu poate fi completă atît timp cît dosarele la care avem acces nu sînt toate la vedere. În fine, putem lungi foarte mult distincția între un adevăr și un adevăr spus pe jumătate, care e o formă de minciună. E drept, e mai bun adevărul spus pe jumătate decît nimic, este un început cu care putem merge mai departe. Poate e un semn că ne apropiem de Uniunea Europeană

mai maturi purtînd această discuție, care uneori capătă forme isterice, dar care alteori devine prilej foarte bun pentru oamenii ce n-au avut curajul să-și recunoască trecutul și acum o pot face, paradoxal, într-un context favorabil lor. În sensul că sînt atît de mulți, încît a-ți recunoaște acum vina e mult mai ușor decît s-o fi făcut mai devreme sau s-o faci mai târziu, cum e cazul lui Sorin Antohi, care a luat hotărîrea asta curajoasă, chiar dacă tardivă. Contextul dur, meschin, netransparent de pînă acum nu le-a permis oamenilor să-și recunoască trecutul cu onestitate, chiar dacă ar fi vrut s-o facă.

Crezi că aceste mărturisiri, tardive sau nu, care sînt din inițiativa lor sau provocate, le afectează imaginea pe care o au în viziunea celorlalți?

E clar că imaginea celor despre care aflăm că au făcut poliție politică este afectată. Îi vedem altfel pe toți ceilalți, dar nu știu dacă neapărat altfel în rău. Mai degrabă aș spune că îi vedem într-o manieră mai complexă, vedem că lucrurile sînt mai complicate. Chiar dacă parțial ne dezamăgesc, acești oameni ne ajută să înțelegem mai bine comunismul, să înțelegem mai bine prin ce am trecut. Totuși, a fi licențiat și a fi racolat de niște experți... nu e deloc ușor, nu știu ce aș fi făcut eu în locul lor.

Dacă în toată această discuție despre dosare

se greșește undeva, unde crezi că este greșeala?

Asta cu greșeala... e complicat de spus, atîta timp cît nu am mai trecut printr-o asemenea experiență, noi, ca popor. Nu avem o rețetă pe baza căreia să spunem „asta e bine, asta nu“, ci pur și simplu se întâmplă și trebuie s-o luăm ca atare. Dacă ar fi să găsim o greșeală, atunci asta ar fi că accesul la dosare nu este complet. De aici pot porni foarte multe inegalități de șanse pentru cei care se deconspiră sau au fost deconspirați. Cred că pentru asta trebuie să luptăm: pentru acces complet și pentru o discuție onestă.

Vezi o soluție în publicarea dosarelor pe Internet?

Prima dată, această soluție mi s-a părut foarte bună. Apoi m-am

gîndit la una dintre limitele ei: există foarte multe informații private, care nu e ok să fie expuse public. Totodată, dacă spui să se publice doar acele părți care nu privesc viața privată, e o soluție sigură ca persoanele care își publică dosarele să scoată părțile cele mai interesante și cele mai fierbinți din propriile dosare fie din protecția imaginii, fie pentru că la un moment dat amestecul poliției politice în viața privată era atît de adînc, încît nu mai poți despărți politica de intimitatea persoanei în cauză. Lucrurile sînt complicate realmente, nu e un artificiu. Pot exista eschivări în propriul dosar, dar poate exista și o complicație obiectivă, care te împiedică să distingi poliția politică de intimitatea persoanei.

Isteria, ultima scuză

Un proverb arab, mi se pare, spune să stai liniștit și o să vezi înmormîntarea dușmanului tău. Dacă mi-ar fi spus cineva că la 16 ani de la transmisiunea TVR&L din decembrie 1989 o să încep să se facă valuri pe marginea Securității, cred că m-aș fi dus să mă culc.

Răzvan Țupa

De cînd au început dezvoltările legate de colaborarea cu Securitatea, singurii care au avut de suferit au fost un jurnalist poate mai agresiv decît alții, dar incontestabil un bun profesionist, un politician mult mai deschis la minte decît majoritatea colegilor săi și un eseist care s-a remarcat în ultimii ani tocmai prin lipsa tarelor în abordarea istoriei recente. Cumva, tocmai oameni care după Revoluție nu par să fi profitat de colaborarea cu Securitatea cad cel mai rău. Nu au reușit să se descurce înainte, nu reușesc nici acum.

Dar cine sînt cei care se descurcă? S-a descurcat domnul cu televiziunea din Băneasa, de nu s-a mai auzit nimic despre colabo-

rarea sa după ce a dat conferințe de presă pînă s-a plictisit toată lumea și, între timp, a ciocnit un pahar de șampanie cu ziaristii ca bunic? Un bunic simpatic ce rău putea să facă? Păi, nu știu, să notăm că, între timp, Dorin Tudoran a fost zburat de la ziarul bunicului descurcăreț... tocmai pentru că nu stă la rînd să pună întrebări.

Totul începe să semene cu un spectacol în care cei care au fost prinși la înghesuială de Securitate ajung oile negre... Alții se descurcă...

Mă întreb totuși de unde a apărut și ideea genială că „informatorii sînt bătrîni“. În 1990 nu erau atît de bătrîni... De cîți „bunici simpatici“ este nevoie ca să nu mai fim bănuși că am fi dezorientați atunci cînd s-ar afla adevărul?

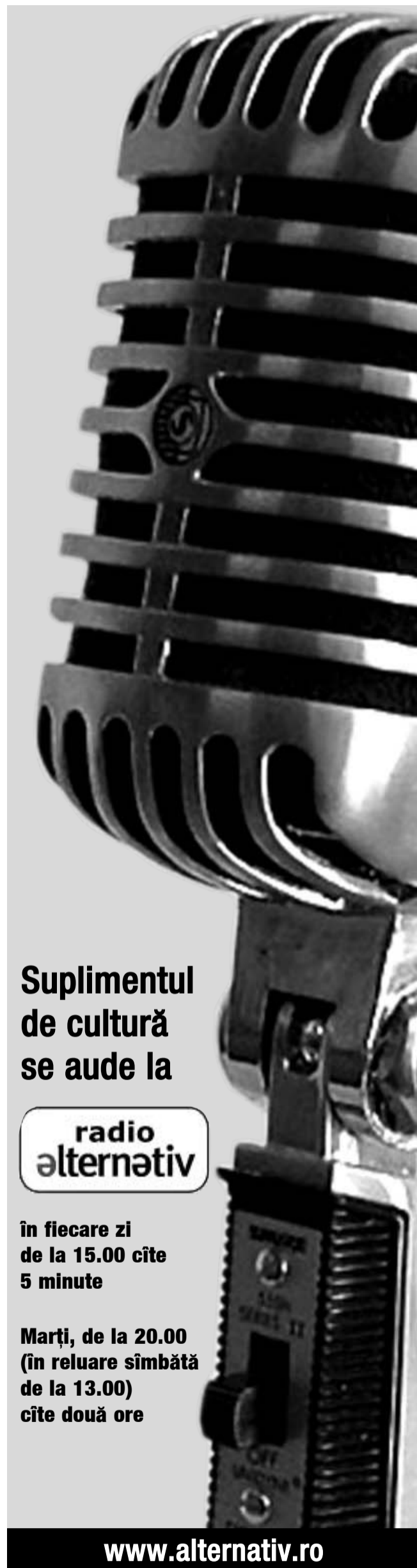
Nu prea am auzit de securiști isterici

Dacă lucrurile astea s-ar fi întâmplat în 1990, cui i-ar fi fost mai greu? Poate doar celui alt bunicuț, care ne privea inocent dintr-o poză cu vizita oficială a lui Ceaușescu prin județul Iași. Poate ar fi fost în continuare sărac și cinstit, dar sigur s-ar fi simțit mult mai singur...

Un alt bunicuț, fost șef al Securității, explica pe la televiziunile la care era invitat cît bine a făcut poliția politică în vremea lui Ceaușescu. Tocmai lor adevărul le-ar face să le pălească poveștile. Tocmai celor care spălau pe față comunismul și strîngeau contacte printre securiștii căzuți în dizgrație, celor care au impresia că serveau patria dîndu-l pe Paul Goma cu capul de pereți le e jenă de dosarele Securității.

Dacă în '90 aș fi crezut că s-ar fi găsit vreo 2-3 „mineri“ bine pregătiți să scalpeze un informator... astăzi cine ar mai înghiți gălușca asta? Tocmai de aceea încă nu m-am prins de ce informatorii trebuie să rămînă secreți în mintea multora. Unii au fost victime transformate în instrumente ale aparatului represiv și sînt folosiți iarăși pe post de exemple publice. Alții sînt descurcăreți.

Dacă m-aș întoarce la proverbul arab cu care am început, aș spune că nu e cazul să stăm liniștiți pentru că nu avem de ce să așteptăm să moară cineva. Nu știu cum, dar nu prea am auzit de securiști isterici... toți cei pe care i-am văzut erau de un calm... ceva de nedescris.

Suplimentul de cultură se aude la

radio alternativ

în fiecare zi de la 15.00 cîte 5 minute

Marti, de la 20.00 (în reluare sîmbătă de la 13.00) cîte două ore

www.alternativ.ro

Apocalipsa culturii tinerilor

O dată pe an, Berlinul, capitala clandestină a Europei, se transformă într-o uriașă discotecă în aer liber: un milion de tineri sărbătoresc Love Parade! Avangardă și cultură de masă, reunite într-un singur eveniment. Dacă n-ar fi severul *beat* tehno, oamenii s-ar dezintegra, haotici. Muzica este permanentul punct de atracție al culturii tinerilor. Wumm-wumm-wumm: *sound* antidepressiv; efectul colateral: un uriaș puseu de optimism. Muzica pop a fost dintotdeauna considerată drogul spiritual al culturii rebele a tinerilor. Însă de când naziștii s-au infiltrat în interiorul ei, folosind-o pentru propaganda lor rasistă, muzica pop și-a pierdut inocența.

Marius Babias

De la Woodstock (1969) la Love Parade (prima ediție: 1989), drumul parcurs a fost lung. Woodstock-ul a fost considerat o izbucnire a tineretului revoluționar. Tinerii de azi, orientați spre trăire și spre succes, nu mai vor să știe nimic de politică; cu atât mai ușor pentru naziștii agili să penetreze acest vid, să cucerească cultura pop și să împingă viața cotidiană spre dreapta. Călărețul apocalipsei, cel care a contribuit radical la această dezvoltare, se numește Charles Manson. Deja cu 40 de ani în urmă presimțea ceea ce va veni: apocalipsa culturii tinerilor.

Masacru în Bel Air

Așa a început apocalipsa, cu un masacru. La 9 august 1969, în elegantul cartier Bel Air din Los Angeles, cinci persoane au fost măcelarite, printre ele Sharon Tate Polanski, soția renumitului regizor polonez Roman Polanski. Victimele au fost împușcate și înjunghiate cu bestialitate. Ușa de la intrarea în casă a fost mînjită cu un grafiti a cărui vopsea a fost sîngele: „PIG”. Ucigașii au înjunghiat-o de mai multe ori în abdomen pe Tate, gravidă în luna a șaptea.

Aceste crime, ca și altele urmînd același model, au fost trecute în contul lui Charles Manson și al grupării sale, „The Family” – aceștia au fost condamnați, aflîndu-se și astăzi în spatele gratiilor. Motivul pentru vîrsarea de sînge din Bel Air a rămas neclar pînă astăzi –

e vorba probabil despre o răzbunare, pentru că locuința pe care o închiriaseră Sharon Tate și Roman Polanski aparținea unui producător de muzică ce îl refuzase pe Manson.

Manson, care voia să fie un rockstar și care vedea în unele cîntece de pe *White Album* al celor de la Beatles profetii ale apocalipsei ce va să vină (*Helter Skelter*, *Piggies*, *Sexy Sadie*, *Revolution*), a fost instructorul grupării „The Family”, într-o locație părăsită din apropiere de L.A., Spahn Movie Ranch. Practici scientologice, LSD și sex în grup – gruparea de conspiratori se sudase pînă la nivelul unei celule teroriste.

Membrii „The Family” întrețineau de la mijlocul anilor '60 legături cu anumite părți ale contraculturii, în special cu muzicieni. „The Family” trăise o perioadă la Dennis Wilson, membru al formației Beach Boys, care au preluat cîntecul lui Manson, *Cease to Exist*, cu titlul *Never Let Your Love Die*. Legătura dintre politica și cultura tinerilor era

Noul Woodstock este Love Parade

tipică pentru acel timp; pe fundalul războiului din Vietnam se întrededa în această legătură o perspectivă strategică pentru combaterea imperialismului american în chiar inima SUA. Societatea americană SDS (Students for a Democratic Society), care a ajuns să numere la un moment dat 200.000 de membri, îi privea pe tinerii albi ca pe o nouă clasă revoluționară care, în calitatea lor de cvasiproletari, nu aveau practic nimic de oferit pe piața capitalistă în afară de forța de muncă.

Muzica (*Woodstock*, 1969), protestele studentești („Days of Rage” – Chicago, 1969) și consumul de droguri țineau de practicile unei contraculturi amestecate cu politica revoluționară a SDS.

În centrul argumentației SDS stăteau Panterele Negre, care în lupta lor împotriva opresiunii erau susținute nelimitat de către albi. Manson, care în realitate era un rasist, a recunoscut valoarea strategică a acestei solidarizări.

Negrii trebuiau să fie susținuți doar pînă la ducerea la bun sfîrșit a muncii murdare în vederea răsturnării societății, după care urma să se impună o rasă albă eliberată de „elemente bolnave” – cu Manson la conducere.

Charles Manson – figura cult pentru sînga și dreapta

Manson a întrupat precum nimeni altcineva un extremism lipsit de precauții, care lega între ele politica revoluționară și contracultura și care a exercitat o mare putere de atracție asupra radicalilor de stînga și de dreapta. Atît gruparea radicală de stînga, Weather Underground, cît și, mai tîrziu, gruparea radicală de dreapta, White Aryan Resistance, l-au admirat. Manson este personificarea schimbării de direcție din *underground*, de la stînga spre dreapta. Această schimbare trebuie înțeleasă în felul următor: dreapta nu a preluat programul politic de la stînga, ci doar rolul ei ca avangardă pop. Ocupa discursuri care cîndva erau de stînga, redefinindu-le. Această strategie a hegemoniei culturale merge mină-n mină cu o multitudine de forme politice de acțiune – pînă la atacuri teroriste precum cel din 1995, asupra Murray Federal Building din Oklahoma City, în urma căruia au murit 168 de persoane și 500 au fost rănite.

Sfînta alianță între studenți, revoluționari și muzica pop, care a dominat spațiul cultural pînă în anii '80, s-a destrămat. Avangarda europeană a culturii tinerilor iese astăzi în față drept radicală de dreapta. În Germania, dar și în țările scandinave sau Belgia, gîndirea de dreapta do-

Charles Manson presimțea cu 40 de ani în urmă ceea ce va veni: apocalipsa culturii tinerilor

mină capetele și stilul de viață al tinerilor, skinheadșii îi ucid în bătaie pe cei cu o altă culoare a pielii și pe punkeri. Charles Manson a prestabilit modul în care strategiile combative de stînga pot fi încărcate cu ideologia schizoidă a rasismului.

Altfel decît la sfîrșitul anilor '60, perioada plină de speranță, între pop, politică și contracultură se dezvoltă acum un larg clișaj. Scopul strategic al unei legături între politică, cultura tinerilor și viața cotidiană a rămas undeva pe pîrtia de snowboard. Iar mainstreamul reacționează cu *sound*-uri amicale à la Rammstein. Noul Woodstock este Love Parade, la care iau parte în marș grupuri tot mai mari de skinheadși. Masa de ti-

neri se autosărbătorește astăzi. Din utopia colectivului s-a dezvoltat ideologia corpului individual. Droguri – da, dar doar pentru sporirea performanțelor. Îmbunătățirea condițiilor individuale de viață în locul schimbării condițiilor sociale responsabile pentru ele – acesta este credoul tineretului mileniului.

Ce e de făcut? Recucerirea discursului este sarcina cea mai urgentă a stîngii pop fărîmițate, care s-a făcut comodă în rezervațiile ei. Dar cum? După cum spunea cîndva Dr. Motte, inventatorul Love Parade: „Music is the key”. Cheia există încă, doar broasca a fost schimbată.

Traducere de Cristian Cercel

SCRISOARE PENTRU MELOMANIVictor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga
„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Mihaela MICHAILOV

TEATRU LA ROTISOR

Miruna Runcan este deșteaptă

Miruna Runcan este unul dintre cei mai inteligenți oameni pe care îi cunosc. Acut inteligentă, așa putea spune. Cu o intuiție, o forță analitică și o acuratețe în sinteză care te fac întotdeauna să te gândești mult după ce citești ce scrie. Sau care te provoacă să-i recitești intervențiile critice. Să le diseci ca să le digeri mai bine. Cronicile de teatru ale Mirunei Runcan sînt prelucrate luări de poziție, receptări performative ale spectacolelor filtrate.

Miruna Runcan despică fenomenologia teatrului pînă în măruntaiele sensului temporal al unui spectacol. Fiecare cronică a ei ia pulsul mizei unei reprezentări și al rostului ei în ansamblul mentalului cultural. Teatrul nu înseamnă doar joc actoricesc, regie sau detalii scenografice, deși fiecare compartiment este perfect acoperit. În viziunea Mirunei Runcan, teatrul e baza discursivă a unui lung șir de reflecții. Niciodată nu vorbește doar despre un spectacol, ci, întotdeauna, despre intersecții estetice, despre rezonante stilistice. E o traficantă de noțiuni complementare. Miruna Runcan gîndește teatrul ca pe o plajă semantică în continuă fluctuație și deschidere, și transformă spectacolul în capital cultural.

Cea mai recentă carte a ei, *Pentru o semiotică a spectacolului teatral* (volum publicat în cadrul Bibliotecii Teatrului Imposibil, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2006), umple un gol de interpretare aplicată a spectacolului, care, peste tot în lume, a avut efecte extrem de bine determinate. Miruna Runcan propune un ghid de teorie semantică bazat pe despicierea codului teatral, de la producerea pînă la receptarea lui. Accentuează raportul dintre teatru și retorica socială, dintre text și multiplele lui acumulări de sens în reprezentare, punctează coduri și contexte dramatice, niveluri de discurs interferente, privilegiul stării *in prasentia*, ignorată de distribuitorii de fapt spectacular, identitatea convenției scenice. Întrebarea cu care începe cartea Mirunei Runcan este una fundamentală: „Este teatrul comunicare?”. E întrebarea pe care se întinde toată tabla de șah a semioticii teatrale propuse de Miruna Runcan. Orice reprezentare teatrală comunică. Ce, cum, de ce și prin ce citim în excelentul studiu al autoarei. Miruna Runcan e un vas comunicant al esențelor teatrale tari. E-adevărat însă că, în România, primează teatrul de pluș.

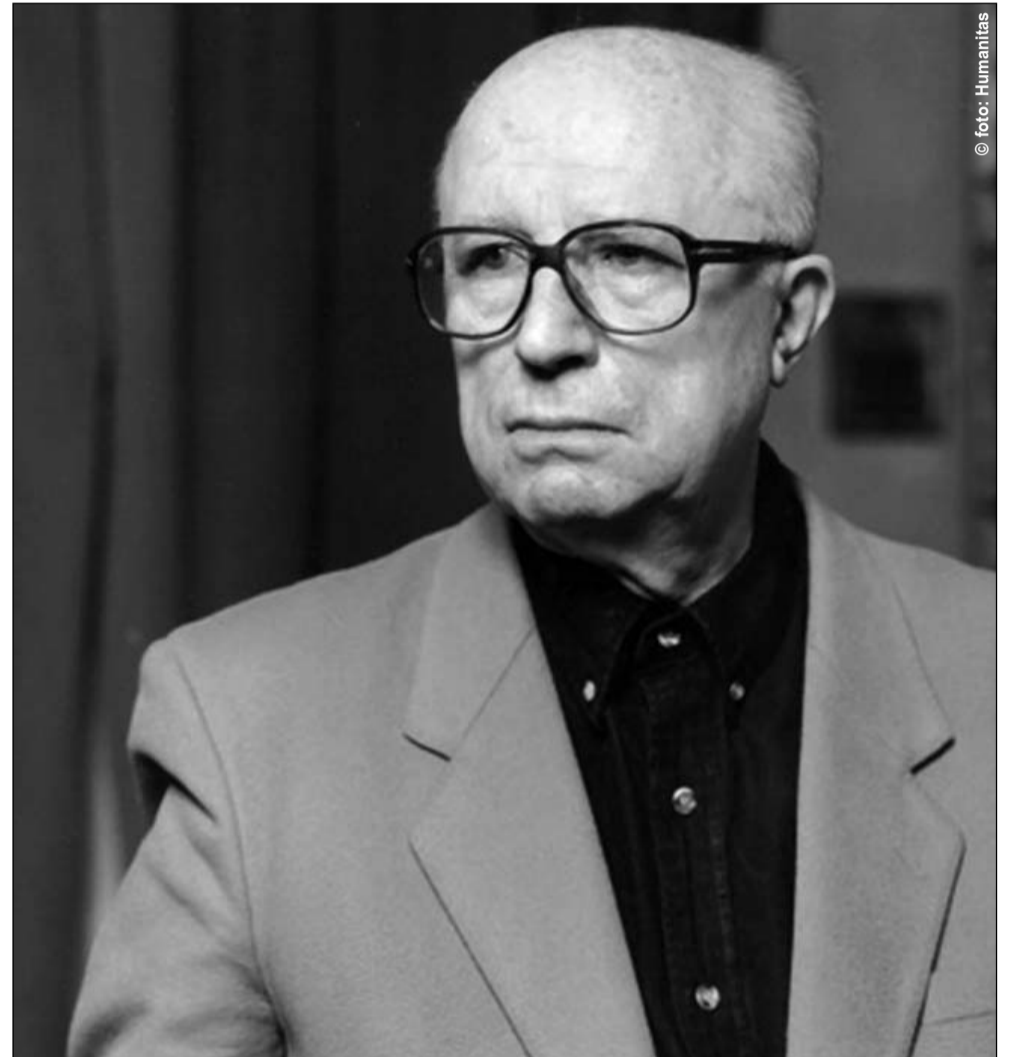
P.S.: E rușinos și penibil faptul că Miruna Runcan nu a luat pînă acum nici un premiu UNITER pentru critică teatrală, în condițiile în care este unul dintre cei mai valoroși teoreticieni de teatru din România, analist cu sistem și metodă, care riscă și mizează pe concepte frisonante pentru alții. Miruna Runcan sperie pentru că e mai deșteaptă decît majoritatea criticilor domestici. Și asta o costă. E pe nedrept marginalizată într-un perimetru teatral sedentar și autosuficient. Oare de ce? Pentru că nu comunică lucruri deja știute. Și pentru că incomodează superficialitatea.

Virgil Ierunca melomanul

Pe drumul Damascului, al exilatului, cum îl numea Virgil Ierunca într-o însemnare de jurnal, te întâlnești uneori, în solitudine, pe aceeași undă spirituală cu oameni pe care în viață nu ți-a fost dat să-i cunoști. Pe Virgil Ierunca nu l-am cunoscut altfel decît, în România, ca voce radiofonică a Europei Libere, iar apoi, odată ajuns eu însumi la radio, din poveștile altor prieteni; ale lui Gelu Ionescu, mai ales, care-mi amintea, de cîte ori vorbeam despre muzică, la München, de discoteca formidabilă a lui Ierunca, trecută cu reticență spre bătrînete de la LP-uri la CD-uri, de pasiunile lui muzicale, orientarea mai tîrzie spre muzica contemporană, de cunoștințele sale, ce l-ar fi putut metamorfoza, cred, din filosoful sau criticul literar ce a fost într-un la fel de strălucit muzicolog. O istorie a exilului românesc se va ocupa probabil odată, peste ani, și de această calitate, deocamdată estompată de angajamentele politice ale omului, din vremuri cînd, după expresia Monicăi Lovinescu, microfonul se întîmpla să fie confundat cu baioneta.

Am răsfoit din nou, recitînd însemnările „muzicale”, afit de instructivele fragmente de jurnal ale lui Virgil Ierunca, regretînd trecerea în „neființă” (iarăși o formulă a Monicăi Lovinescu din luptele ei cu Macintosh-ul), absența, atîtor pagini și ani de însemnări. Dar, în tot răul un bine, fragmentele păstrate, din anii 1949-1951 și cele din 1960, dezvăluie prin contrast, așa spune, aproape doi autori diferiți. În primii ani ai emigrației, un tînăr Ierunca mai liric și mai entuziasmat, în 1960, la 40 de ani, un cunosător avizat și sigur de el în ale muzicii.

Notațiile tînărului amintesc nu o dată de cele ale unui Sebastian, și el încîntat de muzica lui Mozart, într-un jurnal ce se aseamănă atunci cînd Ierunca scrie că „e doar o poartă deschisă pentru tot ce poate fi deschis...”. „Ascult mereu muzică”, „stau toată ziua în casă și ascult Bach și Beethoven”, „toată seara ascult Mozart” – sînt însemnări ce revin, cu precizări identitare de genul „cînd încerc să-mi potrivesc respirația după Mozart, parcă aflu ceva nou și innoitor în identitatea zilelor”. Și, adăugă Ierunca undeva, mereu marcat de pasiunea

© foto: Humanitas

similară pentru lecturi, „niciodată nu voi mai putea asculta Mozart, în general, și *Don Giovanni* îndeosebi, ca altădată. Cartea lui Pierre Jean Jouve [poet născut în 1887, pasionat de psihiatrie și autor al unei analize celebre a operei lui Mozart, publicată în 1942; n.m., V.E.] e un prag și o întîlnire. O mare întîlnire”. Întîlnire, „surprinzătoare prin culoarea ei fenomenologică”, era și lectura expunerii lui Ernest Ansermet, de la Geneva, „despre experiența muzicală descrisă, în fond, ca o operație de transcendență”. Și, asemenea lui Sebastian în timpul războiului, se bucura, se desfăta intelectual cu muzica lui Debussy, *Pelléas et Mélisande*, în special. În adnotări, după o lectură din Vladimir Jankélévitch, Ierunca încheia: „Prin Debussy, *Pelléas* devine miracol. Și niciodată muzica n-a copleșit literatura într-atît, încît să înceapă să... cînte!”.

„Toate drumurile ce pot duce spre Dumnezeu trec prin Bach”

În paginile de jurnal din 1949-51, Ierunca era martorul primelor succese ale unor muzicieni români rămași în emigrație și nota – și se bucura de – succesul „extraordinar” al dirijorului Io-

nel Perlea la Scala din Milano sau cel al lui Sergiu Celibidache, venit la Lyon, unde îl acompaniase pe Jacques Thibaud: „Vise? Dacă așa fi știut, așa fi plecat la Lyon chiar și pe jos!”. Cu muzica lui Enescu, acompaniat de N. Caravia, în sala Gaveau, „se purifica” și descoperea cu acel prilej necunoscutele, pentru el, *Impresii din copilărie*: „Miniaturile acestea sonore sînt din timpul acestei mari existențe care privește spre copilărie ca spre un privilegiu de memorie și basm”. Iar în august 1950 nota: „Sărbătoarea unei reîntîlniri: merg la Théâtre des Champs-Élysées să-l ascult pe Enescu în Bach. Dirijează orchestra Lamoureux. George Enescu, mai apus în vîrstă, crește în profunzime și te duce cu gîndul la vrăjitori sau genii. Seară de înaltă împăcare cu mine, cu lumea, cu tot ceea ce mai poate dura. Încă o dată constat că toate drumurile ce pot duce spre Dumnezeu trec prin Bach”.

O republicare adnotată de către istoric a fragmentelor de jurnal ale lui Virgil Ierunca va lămuri, cîndva, fie și parțial în lipsa mărturiilor lui directe, schimbarea de ton, evoluția personalității și a angajamentului său politic, sub influența celor pe care îi numea „prieteni de la [revista] «Preuves»”. Apărută în

toamna lui 1951, publicație a organizației *Congresul pentru libertatea culturii*, revista a fost expresia francofonă a unei strategii politico-culturale americane de combatere activă a comunismului în cadrul războiului rece. Poate de aici la Ierunca, pe lîngă marea sa curiozitate și disponibilitate intelectuală, și un plus de interes, notat în jurnal, pentru muzica contemporană americană, pe discuri comandate din Statele Unite: *A Parable of Death* de Lukas Foss, „mai mult decît interesantă”, *Credendum* de William Schumann sau *Concertul pentru pian* de Leon Kirchner, „cu compozitorul la pian și cu unul dintre dirijorii mei preferați, Dimitri Mitropoulos”. Concertul îl dezamăgea însă și Ierunca înregistra verdictul: „Suficientă. Retorism. Virtuozitate în gol”.

Cum semnală în ultimii ani o cercetare dedicată *Congresului pentru libertatea culturii*, organizația i-a alocat și lui George Enescu, din toamna lui 1954, prin intermediul fundației paravan Fairfield, o sumă modestă lunară, iar la moartea compozitorului a finanțat un concert omagial al Orchestrei Simfonice din Boston, adusă în turneu în Europa. O fi avut și Virgil Ierunca un cuvînt de spus? Probabil, nu o vom mai ști niciodată...

cărturești
carte, ceai, muzică, dichis

timisoara • Iași • București

Dumitru UNGUREANU

ROCKIN' BY MYSELF

Prima rockeriță

Rockul fără femei este ca...

Să respect regula compoziției literare și să fac o comparație adecvată, din universul tematic abordat? Păi, n-aș fi rocker dacă m-aș conforma, nu? Hai să nu sparg regula, că destui fac așa. O localizez, scriind: rockul fără femei este ca nunta (țigănească) fără cafeală, ca înmormântarea (daco-getă) fără chermeză, ca sarmăuă fără ciușcă și ca beția fără alcool (te îmbeți cu apă rece, dar ce, aia e beție?!). Puteți adăuga și-altele, sigur (vă) pricepeți! Altfel zis, viața fără femei ar fi o mare plictiseală. Or, văzînd Dumnezeu plictiseala lui Adam, i-a dăruit-o pe Eva.

Acuma, eu cred că a fost altfel. *Dumnezeu a creat-o mai întîi pe Eva și, după un timp, cam vreo nouă luni, din coasta (ori coapsa) ei l-a scos pe Adam!* Pare mai logic și mai veridic, nu? Să gîndim... rockerește: orice bărbat normal își dorește o femeie; nu-i deloc absurd ca Dumnezeu, care a creat omul după asemănarea Lui, să-și tragă una, ca să-i fie mai puțin amară singurătatea imemorială! Acea a fost Eva. Frumoasă, docilă, sexy cît cuprinde, eventual blondă, pentru că – vorba lui Rod Stewart – *blondes have more fun!*... Șatenele și roșcatele sînt mai independente, mai reci, mai cerebrale. Nu te poți rockări cu o femeie inteligentă, decît dacă ea vrea să intre în joc, chiar să-l conducă. Iar brunetele – ce să mai vorbim!? Știe tot poporul rockeresc: de la Yoko Ono încoace, toate brunetele sînt diabolice! (Deși în filmul cu acel titlu parcă blondă – Simone Signoret, Sharon Stone – era creierul crimei...) În rock, blondele au (făcut) mereu un rol decorativ. Lita Ford a sărit din șablon, ajutată de împrejurări. Wendy O'Williams însă, cu tot sprijinul lui Lemmy, n-a reușit decît să-și rupă coardele vocale pe scene *underground*. Madonna și-a vopsit părul în alfită feluri, încît nici ea nu știe cum a fost la origine. Tina Turner abia după ce-a renunțat să fie brunetă și negresă a devenit rock-simbol. Janis Joplin a fost roșcată. Patti Smith, Kate Bush, Bjork sînt brunete, fete deștepte fără discuție.

Dar vorbeam de prima femeie a rockului. Eva a fost, și nu-i o ipoteză trîsnită, tot Eva fiind înfița ființă umană creată de Dumnezeu, pentru delectarea proprie în zile de repaos și-n nopțile cînd instinctul procreativ trebuia stins cumva. Aici, fetelor, n-am încotro, musai să adopt atitudine *macho* și să dau obol celor care (de la compilatorii Bibliei originale) susțin pre-eminența principiului masculin în societate & creație. Evident, ei greșesc – încă nu se cunoaște un bărbat care a născut, nici vreun succes rock fără implicarea unei femei! Pînă și Elvis Presley a început să înregistreze discuri pentru a face plăcerea mamei sale, nu a tatălui!

Așadar, *macho* absolut – cine era mai potent ca El la începutul începuturilor? –, Dumnezeu a modelat-o din lut pe Eva și-au petrecut împreună într-un fel despre care, orice-am imagina, tot prostii o să imaginăm! Însă Eva, ca să facă pe placul Domnului (oare și Stăpînului?) ei, să obțină ceva ce-i trebuia ei neapărat, a găsit de cuviință să cînte. Te poți aștepta să nu găsească Eva o cale de acces la ceea ce-o interesează? Dumnezeu s-a lăsat corupt sau convins, iar muzica, știm cu toții, este modul Lui de-a (ne) vorbi. De-atunci cîntă Eva, sub diferite (aci citeva!) nume: Bessie Smith, Billie Holiday, Maria Tănase, Ella Fitzgerald, Aura Urziceanu, Aretha Franklin, Sofia Vicoveanca, Mahalia Jackson, Romica Pucanu, Maggie Bell etc. Definiție, emblemă și etalon rămîne Janis Joplin. Pur și simplu încarnarea muzicii ultimei jumătăți de secol XX, oricîte Madonne modificate genetic (citește – *Protools!*) au ieșit pe piață. Iar Dumnezeu, recunoscînd vocea Evei dintotdeauna, de exemplu în piesa *Work Me, Lord*, a rechemat-o la El!

De-aia zic, așa, popular și românește: El pe Eva a creat-o întîi, că i se luase de *rocking by himself!* Ce știa El de ce e-n stare femeia!...

Janis Joplin

Filme multe în această perioadă. Nu neapărat și faine. Salată de toamnă

Iulia BLAGA

CRONICĂ DE FILM

Capcană fatală! *Hard Candy* e debutul în lungmetraj al lui David Slade, după ce și-a făcut mîna în videoclipuri și reclame. Asta se simte. Nu vă duceți cu sacul, chiar dacă auziserăți că ar fi șocant. Nu e filmul-șoc al anului, deși ar fi putut fi. Dialogurile care poartă semnătura dramaturgului Brian Nelson sînt vii și de bun-simț, jocul debutantei Ellen Page (are 17 ani și joacă o fată de 14) e pervers-rafinat și veridic, imaginea e elaborată și complexă, dar reclama/ faima supralicitează.

Pînă la urmă, șocantă rămîne ideea că o minoră de 14 ani ar putea fi agățată pe Net de un tip de 32 și că raporturile de forță se inversează pînă la climaxul cu fata care pare să-l castreze pe bărbatul terorizat. E bine să știți: filmul nu-ți arată totuși nimic și chiar dacă de la un moment dat încolo se ofilește, e de reținut pentru posibilitatea textului și a actorilor de a mobila un spațiu închis și pentru construcția mobilă a unui conflict în continuă elaborare.

Dacă filmul de mai sus este reprezentativ pentru cinematograful independent, cu toate găselițele devenite marote, *Santinela* e similar pentru mainstream-ul american. O producție Twentieth Century Fox și Regency Enterprises, al enșpe miilea film despre un președinte american amenințat și despre dulăul de la *security* care-l apără cu spatele. Clișeele sînt atît de multe și atît de mărunțite, încît veți citi filmul din prima, chiar dacă vă par amuzante aceste pelicule bine ritmate – eu mă uit la desfășurarea de forțe a profesioniștilor ca la un meci de fotbal de calitate. La filmul lui Clark Johnson m-am

torii nu sînt peste măsură de simpatici. Cu toate astea, filmul are bunul-simț al comediilor de altădată, care n-au mai prins evoluția *American Pie*.

Doar tu și eu. Al treilea e în plus! Prea multe cuvinte, mai ales că nici filmul nu le justifică. *You and Me and Dupree* este o comedie foarte căznită despre un trîsnit care intră ca o molie în proaspătul mariaj al prietenului său. Prezența a trei actori faini pe generic – Owen Wilson, Kate Hudson și Matt Dillon – nu face decît să-ți sporească frustrările în fața replicilor și a situațiilor debile și penibile, demne de „olimpiada handicapaților“. Dacă vă amuză poantele cu băieți care beau bere, urlă la meci și sînt descoperiți de soția unuia, care intră buimacă și înfuriată pe ușă – nimeni nu vă poate opri. Dar poate aveți propriii prieteni neînșurați, mult mai amuzanți și cu inimi mult mai mari.

You and Me and Dupree, o comedie foarte căznită

Intrați mai bine la *Tipu' de la parcare*, care în ciuda titlului idiot (în original e *La Doublure*) e mai autentic decît dramele badigarzilor îndrăgostiți de stăpîna care-i hrănește. Veteranul (pardon de expresie) Francis Veber nu face un al doilea *Mare blond cu pantof roșu*, și chiar dacă Gad Elmaleh nu are nici părul, nici năravul lui Pierre Richard, filmul e „văzubil“ și oarecum relaxant. Un tip ingenuu, proaspăt refuzat de fata pe care o iubește, se nimerește ca musca-n laptele extraconjugal al unui afacerist cuplat cu o manechină (sic). Pentru a evita divorțul de soția acționiar majoritar, afaceristul îl angajează pe inocent să se afișeze cu manechina. Manevra ajută la cucerirea fetei iubite, iar pentru manechină e catalizatorul limpezirii sentimentale. Rețineți că filmul nu e o capodoperă, nici măcar un film deștept sau inteligent printre linii, că mecanismele intrigii sînt ca arcurile unui recamier de epocă și că ac-

Capcană fatală! *Hard Candy*
regia: David Slade,
cu: Patrick Wilson, Ellen Page, Sandra Oh

Santinela! *The Sentinel*
regia: Clark Jonson,
cu: Michael Douglas, Kim Basinger, Kiefer Sutherland, Eva Longoria

Tipu' de la parcare! *La Doublure*
regia: Francis Veber,
cu: Gad Elmaleh, Alice Taglioni, Daniel Auteuil, Kristin Scott Thomas

Doar tu și eu. Al treilea e în plus! *You and Me and Dupree*
regia: Anthony & Joe Russo,
cu: Owen Wilson, Kate Hudson, Matt Dillon

O NOAPTE FURTUNOASĂ ACASĂ LA COANA MARE

teatru și filme

www.24fun.ro

Petrecerea continuă

Tip Top Miniblog

Umblă un zvon pe Internet că marți, 26 septembrie a.c., s-ar fi relansat Pro TV-ul virtual și de atunci bintuie web-ul. Face parte dintr-o inițiativă de a întrece în trafic și conținut site-urile Antenei și Realității. Webmasterii vorbesc despre un standard al web-ului 2.0 în România, care va costa 1 milion de euro pînă la sfîrșitul anului. Așa-zisa „blogosferă românească” s-a autosesizat și critică sau laudă după puteri.

Păreerea mea? Mai e mult, nene, pînă acolo! Și acum să ne concentrăm pe o chestie care mă doare. Au integrat și o platformă de blog (care, la acest buget enorm, e cam „împrumutată” de la veteranul Yahoo). Ceva gen MyPROTV, unde doritorii pot să dea cu subsemnatul despre cîte-n lună și-n stele. Printre ele (momentant) și trei bloguri „corporatiste”: „Editorialisti” (<http://www.protv.ro/bloguri/editorialisti/>), „Zvonoteca” (<http://www.protv.ro/bloguri/zvonoteca/>) și cireașa din cocktail – blog-ul care își dă singur în cărți – „Ce citim” (Cărți de ieri și de azi, poate și minunate scrieri anonime, pe <http://www.protv.ro/bloguri/ce-citim/>).

Pe scurt: „Omul care aduce cartea” (Dan C. Mihăilescu) și „Parte de carte” (Cristian Tabără) și-au tras blog. O inițiativă extraordinară, o metodă foarte bună de a atrage și crea dialog în lumea editorială, interactivitate; un mod de a înlătura instanța supremă care îți toarnă pe gît cu lopata niște titluri de cărți zicîndu-ți: „Ia de aici, frate, pentru că știu eu mai bine”. Eu am zis YES!!!, ce mișto! Din păcate, e un mare... fis.

Cu blog-ul la medicul legist

În afară de faptul că folosește o tehnologie de blog pentru a posta însemnări pe web, „Ce citim” este, pe moment, exemplul perfect de „așa nu”. Desigur au un editor web care enumeră titlurile prezentate în emisiuni, probabil Cristian Tabără și Dan C. Mihăilescu nu au habar că există acest blog și sigur mai e mult de lucru.

„Ce citim” e un fel de bibliografie pentru școlari care prezintă frumos titluri de cărți, autori, edituri și cam atît. Nu tu un rezumat al emisiunilor, nu tu încercarea de a porni niște dezbateri de la subiectele tratate pe teveu. Și mai grav: nici măcar imaginea unei coperte de carte (pentru ca posibilitatea cititor/ cumpărător să poată recunoaște titlul mai ușor în librării). În România sînt edituri mari cu site-uri cît de cît bine puse la punct, care oferă informații consistente despre carte, autor și chiar posibilitatea citirii unor fragmente. Lipsesc link-urile către editurile care au publicat volumele respective. O bilă albă: pe noul site Pro TV emisiunile au un flash player integrat, așa că poți urmări, în caz că ai ratat, „Parte de carte” și „Omul care aduce cartea” online. Măcar atît.

Un singur lucru m-a încîntat: pozele cu Abramburica! Știați că are și blog? la cultură nene (<http://www.dana.rogoz.ro/>):

„Imi doresc de ziua mea ca oame-nii la care tin cel mai mult sa fie fericiți si sa traiesc alaturi de ei inca un an. Mama mi-a facut cadou un pestisor viu, intr-un acvariu. Mi-a scris in felicitare ca e pestisorul de aur, dar ca nu mai stie daca imi mai poate indeplini vreo dorinta, pentru ca l le-a indeplinit ei pe toate: am crescut mare, sanatoasa, iubita si fericită. M-a impresionat foarte tare si am tinut sa ma laud si la voi cu gestul mamei.” (Victor Jalbă)

Matei BEJENARU

ARTE VIZUALE

Despre telepovești

Ca și mulți dintre dumneavoastră, privesc și eu la televizor. N-aș spune că sînt un „fan” al unor posturi, emisiuni ori staruri, ci mai degrabă un consumator critic al informațiilor și al modului în care formatul TV condiționează conținutul acestora. Această „cutiuță magică” pentru unii, prieten și partener de dialog virtual pentru cei singuri, „gumă de mestecat” ori armă pentru alții, este o prezență nelipsită din casa oricărui dintre noi, indiferent de mărimea portofelului.

Fără să conștientizăm, tiparele de imagine consumate în porții zilnice ne-au format reflexele de citire a mesajelor TV. Imaginea dominantă care se detașează din fluxul informațional este cea a prim-planurilor, în care bărbați și femei, de la personalități politice la staruri media sau ale *show-business*-ului, ne spun povești mai mult sau mai puțin credibile. Folosirea prim-planului și a planului mediu se explică prin faptul că rezoluția limitată a imaginii TV nu favorizează utilizarea planurilor de ansamblu sau generale, deoarece nu am putea pune în valoare detaliile.

Ne-am obișnuit și cu design-ul studiourilor pentru știri, talk-show-uri sau divertisment. Dacă, prin absurd, am găsi pe cineva care nu s-a mai uitat la televizor de două decenii, acesta ar fi profund impresionat și „agresat” de o anumită dinamică a cadrelor, de multiplele straturi (layer) de text și imagine și de artificialitatea spațiilor create pe platourile de televiziune. Ambientul asemănător sufrageriei sau biroului de lucru a fost înlocuit cu unul minimal, în care sursele de lumină arhitecturală au un rol hotărîtor, amintind de interiorul navetelor spațiale din filmele SF. Protagoniștii emisiunilor TV stau de regulă nu la birouri sau la mese, ci la veritabile pupitre de comandă cu un design futurist și care sînt flancate de ecrane TV ce ne dau informații greu de citit despre alte „culoare ale timpului” ce pot fi accesate cu ajutorul unei simple apăsări pe telecomandă – un simbol al „puterii de apartament”. Apropo, ați avut și dumneavoastră „lupte aprinse” în familie pentru cîștigarea puterii de a alege programul?

Televiziunea ne aduce acasă un folclor „ușor de digerat”

Genericile și promo-urile dau identitatea vizuală a canalelor, în strînsă legătură cu specificul acestora. V-ați putea imagina pro-

mo-urile pentru canalele de știri însoțite de nocturnele lui Chopin? Nicidecum, spiritului rațional, pragmatic de conectare continuă la realitate, promovat de aceste canale pentru a induce ideea de obiectivitate și adevăr, i se pretează muzica filmelor western, și aceasta adaptată spiritului contemporan de cucerire a „deșertului realului” definit de Slavoj Žižek. Canalele specializate pe știri și analize economice au adaptat estetica programelor financiare de computer, de tip Excel, bazate pe cifre, grafice și structuri geometrice de bază, ca „haină vizuală” pentru identitatea lor. Acesta este de fapt un lucru firesc, deoarece ele se adresează unui public specializat, care la serviciu trăiește în această lume abstractă a statisticilor economice.

Televiziunea ne aduce acasă un folclor luxuriant, „ușor de digerat”, care ne organizează indirect viața. Rămîne ca noi, consumatorii de povești electrice, să fim atenți cu acest drog, aparent inofensiv, care încearcă să substituie trăirile noastre adevărate. Din păcate, această morală de final de articol nu a funcționat și în cazul meu. Aseară, ca și în multe altele dinainte, am ajuns acasă obosit și am deschis televizorul adormind cu mîna pe telecomandă... Nu mai țin minte nimic din ceea ce am văzut la televizor, dar intuiesc că în „bulk”-ul memoriei mele au mai fost incluse niște fișiere...

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”

Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”.

Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”.

Colegiul editorial:

Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici

Redactor-șef:

George Onofrei

Redactor-șef adjunct:

Anca Baraboi

Secretar general de redacție:

Victor Jalbă

Rubrici permanente: Adriana Babeți, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Mădălina Cocea, Șerban Foartă, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Ada Milea, Doris Mironescu, Cristi Neagoie, Ana-Maria Onisei, Lucian Dan Teodorovici, Dumitru Ungureanu, Luiza Vasiliu

Carte: Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu

Muzică: Victor Eskenasy, Răzvan Țupa

Film:

Iulia Blaga

Teatru:

Mihaela Michailov

Arte vizuale:

Matei Bejenaru

Caricatură:

Lucian Amarîi (Jup)

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, 0724/ 574355, fax: 0232/ 214111,

e-mail: supliment@polirom.ro, <http://www.supliment.polirom.ro>

Grafică:

Ion Barbu

TV:

Alex Savitescu

Ediții locale:

Iași și Craiova

Tipar:

S.C. Print Multicolor S.R.L., Iași

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378.

Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal.

Cititorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament:

- 18 lei (180.000) pentru 3 luni
- 36 lei (360.000) pentru 6 luni
- 69 lei (690.000) pentru 12 luni

• Potrivit articolului 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului • „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri MEDIAFAX •

Luiza VASILIU

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA

Diolen

Există momente în viață, mai ales pentru partea feminină a acestei lumi, când nimic nu e mai potrivit (dar nici mai dureros) decât o selecție la sînge a hainelor din dulap. Astăzi deci Ențiclopedia dă cu sîngu-n dreptul și ajunge fix în *chicklit*, dar nu e motiv de îngrijorare, pentru că situația n-o să se mai repete. Săptămîna trecută m-am apucat de făcut curat. Și, printre munți de haine în mod evident nemaipurtabile, am dat peste un soi de tunică fără mîneci, albă cu imprimeuri psihedelice, pe care o purtam în verile de 15-16 ani, ca să nu mă dezic de faptul meu divers preferat (pe-atunci): acela că m-am născut fix la 25 de ani după Woodstock-ul cel adevărat. M-am uitat pe eticheta tunicii și am văzut că scria Diolen® Loft. Cu Netul la-ndemînă, am căutat și-am descoperit tot felul de site-uri (www.rustzyipper.com sau www.candysays.co.uk) unde se vînd haine și accesorii vintage. Am descoperit că marca tunicii mele (la origine, de fapt, o rochie foarte minii) e tipică pentru anii '70 și că așa putea-o vinde fără probleme pentru vreo 40-50 de dolari. Diolenul e o fibră sintetică pe bază de poliester, dar informația asta e interesantă numai dacă sîntem în stare să simțim sub mîngîierea mîinii în aer materialul acela destul de aspru și nefiresc de alunecos, care a învelit și dezvelit (în funcție de ridicările sau prăbușirile pe canapeaua de imitație de piele roșie) genunchii atîtor tinere domnișoare în anii '70. Diolenul e folositor numai dacă avem în minte rochia mini ideală, cea care era pentru feministe ba simbolul eliberării, ba cel al exploatării sexuale de către bărbați. Nylon și poliester, asta e madlena rochiilor de-atunci.. ah, petrecerile la grătar cu vecinii, aniversările copiilor, balul de final de liceu, mersul la plajă, dansul-zbîntuială de la miezul nopții. Acum e normal să prefer bumbacul, inul și cînepa (o fi de la încălzirea globală), dar, dacă m-aș fi născut fix cu 25 de ani înainte, aș fi purtat numai diolen, pentru că sună ca un medicament împotriva durerilor de cap și sînt convinsă că mi-ar fi făcut mult bine.

Conchistadorul timpului

De obicei, cînd se apropie toamna ne revin involuntar în minte o sumedenie de nostalgii. Reactivate sub prezentul arămiu, ele sînt însăși încărcătura anotimpului boem pe care îl (re)trăim. Pot fi oameni, arome, obiecte, fiecare cu o viață sezonieră aparte, născută din amintirile noastre permanent subiective. Astfel, alegerea autumnală de săptămîna aceasta se înscrie în categoria *regretelor literare*, fiind vorba despre Ezequiel Martínez Estrada, un argentinian a cărui carte de căpătîi nu a mai fost reeditată.

Ana-Maria Onisei

„Cel mai mare poet al nostru“, îl numea Jorge Luis Borges în prefața la *Antologia poeziei argentinienne* din 1941. Postmodern și preavangardist – prin caracterul de tranziție și, cumva, anacronic al poeziei sale –, îl încadra criticul cubanez Fernández Retamar. Diagnostician complex, poate cel mai ascuțit ochi analitic din literatura secolului XX, dacă ne referim la eseistica sa și ne raportăm în special la subiectul *Radiografiei pampei* (Editura Minerva, 1976, traducere și note de Andrei Ionescu, prefață de Edgar Papu). Discret din punct de vedere biografic, Ezequiel Martínez Estrada „compensează“ printr-o bibliografie remarcabilă, a cărei încărcătură nu poartă doar aura unei erudiții desăvîrșite ori a genialității native, ci respiră în permanență frînturi de istorie, gene de spirit argentinian, palete ale unui viitor heterogen.

Născut în 1895 în provincia Santa Fe, Estrada nu s-a dezbrăcat niciodată de originea sa, purtîndu-i povara cu mîndrie și

durere. Deși începe prin a scrie poezie (primul volum de versuri, *Aur și piatră*, îi apare în 1918) – care, de altfel, îi conferă prestigiul literar –, cele șase volume publicate pînă în 1929 nu-i satisfac pe deplin dorința de a săpa în prezentul național zdruncinat la rîndu-i de ceea ce am putea numi căutarea de sine. Astfel, într-o Argentină haotică, acaparată de procesul de trecere de la un regim politic colonial la unul al noii istorii fasciste a lumii, Estrada își plasează discursul amar în zona generală a crizei universale a valorilor morale și, particular, în zona dualismului perpetuu dintre barbarie și civilizație. Ca și predecesorul Fausto Domingo Sarmiento (cu a sa *Facundo*), el aleargă în căutarea timpului pierdut de țările Americii Latine în urma numeroaselor războaie civile, în lunga perioadă de dezorientări ce a urmat încercării de asimilare a „civilizației“ de tip european.

Instantanee angoasa(n)te

De la un capăt la altul, eseurile poetice ale argentinianului – reunite în cele două volume, *Traplândă* (sau analiza forțelor primitive) și *Buenos Aires* – dau reprezentarea unui context temporal atît de bine delimitat încît, în calitate de cititor neprofesionist, ai putea să te întrebi la ce bun să mai lecturezi astăzi despre suflul periodic, deja epuizat, al unei națiuni. Actualitatea acestei superbe înșiruii socio-istorico-psiho-analitice își extrage forța din rigurozitatea demersului.

„E firesc să mă refer la *Radiografia pampei* ca la opera mea fundamentală, rod al unei îndelungate cercetări istorice, sociale și de psihologie colectivă și sînt ispitit să cad în excesul criticilor care îmi aplică automat calificativul de autorul *Radiografiei*.“ – Ezequiel Martínez Estrada

Merită parcurse, pas cu pas, amalgamul ideatic și înșiruirea argumentărilor de care se folosește Estrada pentru a țintui cadre ale unei realități (parțial) apuse. E obligatorie revelarea capacității sale de vizionar și felul în care, cu o precizie lipsită de sentimentalism ori duioșie inutilă, Ezequiel Martínez Estrada dezghioacă nu doar etape istorice, ci și mentalități eterne, fibre neschimbate, în cele din urmă, esența individuală a unui popor. În concept rezidă așadar universalitatea acestui argentinian, în timp ce setea spirituală „actualizată“ a lectorului își gă-

sește ostioarea în fraza poetică, originală pînă la refuz.

Demitizarea tangoului

Am păstrat pentru final o frîntură specială dedicată tangoului – simbol național al argentinienilor, dans pasional și pasionant din perspectiva europenilor. Estrada se apleacă obiectiv asupra pașilor fermi, asupra înlăuntririlor rigide, identificînd aici deopotrivă monotonia și ariditatea („tangoul îndeplinește un rit obositor și lipsit de valoare estetică, un act al vieții conjugale și altul, al vieții cotidi-

ene, acela de a umbla“), dar și abolirea voinței ca farmec al dansului în sens sentimental („o stare în care rămîn treze numai simțurile profunde ale vieții vegetative și senzitive, prielnică stării de spirit a asfințitului pe o pășune“).

Însă, de pe urma împreunării în acest ritm, femeia nu va fi – așa cum ne închipuim – posedată de un demon al plăcerilor (bărbatul partener), ci de propria singurătate. Revelație care se extinde către însăși criza umanului, a golului moral ce stopează accesul la profunzime lăuntrică.

Ezequiel Martínez Estrada s-a născut în satul San José de la Esquina, din provincia Santa Fé. În 1933 publică *Radiografia pampei*, a cărui scriere îl epuizează, provocîndu-i o criză intimă ce-l împiedică să mai lucreze timp de șapte ani. Revine în 1946 cu volumul *Panorama literaturilor*. În 1958 vizitează România ca invitat al Consiliului Național pentru Apărarea Păcii, iar un an mai tîrziu, stabilit în Mexic, publică *Deosebiri și asemănări între țările Americii Latine*, considerată și în prezent una dintre cele mai interesante cărți de sociologie culturală. Moare în toamna anului 1964.

ISSN 1584-8272

